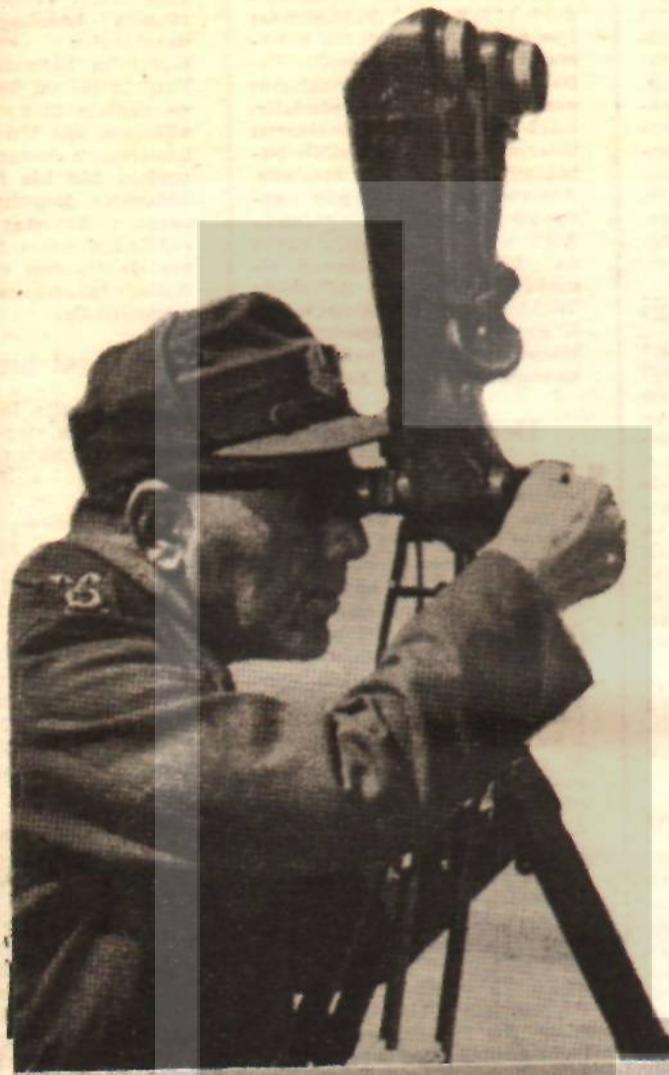

ANT

Haftalık Dergi • 29 Temmuz 1969 • Sayı 135 • 125 kurus

ORDU ÜZERİNE POLİTİK OYUNLAR

HAFTANIN NOTLARI

20

temmuz

Devletleştiriliyor

■ Hindistan Hükümeti, 14 özel bankayı devletleştirmiş ve devletin «İhiyat Bankası»na bağlamıştır. Başbakan Bayan Gandhi, devletleştirme kararını radyoda açıklarken, bu kararın Hindistan'ı sosyalist bir toplum aşamasına yaklaştıracığını ileri sürmüştür. Bu karar alınırken, Morarji Desai, Maliye Bakanlığı'ndan uzaklaştırılmıştır. Hindistan Hükümetinin ayrıca yabancı bankaların durumunu da inclemeye başladığı, «National and Grindlays Banks» ve «First National City Banks» gibi bazı bankaların dışındaki yabancı bankaların devletleştirilmesine karar vereceği ifade edilmektedir. Buna karşılık, Hindistan Danıştayı, oybirliğiyle verdiği kararla bankaların devletleştirilmesini durdurmuştur. Böylece, Hindistan'ın ulusal çıkarlarıyla ilgili bir konuda son zamanlarda daha sola kayan Kongre Partisi ile bürokrasi karşı karsıya gelmişlerdir.

Başarılı sözleşme

■ Rabak Bakır Fabrikası işçilerinin azimli mücadele neçesinde Türkiye Maden İş Sendikası ile işveren arasında yeni bir toplu sözleşme imzalanmış, birinci yıl işçilerin saat ücretlerine 125 kuruş, ikinci yıl işçilerin saat ücretlerine 115 kuruş zam yapılmıştır. Sözleşme ile işçilerde ayrıca birçok sosyal haklar ve iş garantileri de sağlanmıştır.

VATAN
İSLAM

Münih'te işçilerin protestosu

Münih'teki Türkiye'li toplumcuların ve işçilerin örgütü olan Münih Türk Kültür Birliği, şehrin Scitin Mayer Alan'ında yüzlerce işçinin katılımıyla bir protesto yürüyüşü düzenlemiştir. İşçiler marslar söyleyerek ve ellerinde, «20. Asırda 100 bin Türk işçi esiri», «Gümüşküte, İş Bulma Kurumu'nda harç mı, harac mı?», «Zengin opera, fakire papara» yazılı dövizler olduğu halde Münih Başkonsolosluğu önüne gelerek işçileri yüklenen yeni harçları protesto etmişlerdir. Yürüyüş önceden haber alan Başkonsolosluğun binaya birtakım kıraklı adamlar alarak yürüyüşçülerini yuhalttığı ve çevredek çok sıkı polis barikatları kurduugu görülmüştür. Yürüyüş yapan toplumu işçiler, tahrliklere alırmadan, ellerindeki pankartları konsolosluğun önüne bırakıp istiklal marşı söyleyerek dağılmışlardır. Ote yandan İşçiçe kurulan Hareket Kargı Direnme Komitesi de bir bildiri yayımlayarak, iktidarin yurt dışındaki emekçilere oynadığı oyunu belgelerle açıklamış ve komitenin öğrencilerin devrimci çevrelerde yeterince ciddiye alınmamasından yakınlardır. Yukarda, işçilerin haracı protesto etmek üzere yaptıkları yürüyüşlerden biri görülmektedir.

21

temmuz

Çorum'da baskın

■ Ucretlerini almadıkları için Çorum Özel İdaresi'ne ait Alpagut linyit işletmesine el koymarak bizzat işten, fisteğlik işletmeyi kâra geçiren işçilerin yarattığı flili duruma nihayet jandarmının müdahalesiyle son verilmiştir. Yönetimi tam 34 gün bağırsız şekilde sürdürülümüş, ancak Vali Celal Güvenç'in yazılı isteği üzerine Ankara'daki muhafiz alayından gönderilen 50 kişilik bir jandarma müfrezesi zor kullanarak işletmeyi ele geçirmiştir. İşçiler valiliğin kararını protesto için iki gün ocaklara inmemiştir. Jandarma yarbayı, valilik yarısında adları geçen üç sendikaci ile yedi işçiyi işten çıkarmıştır. Sendika başkanı, «Bir milyon lira alacakız, Jandarma göndereceklerine, alacağımızı göndersinler» demiştir.

Seçim taktiği

■ AP'nin seçim yarışmaları cumlesiinden olarak, İşleri Bakanı Sükan'ın istifasına on gün kala, 138 kaymakam ve 11 vali muavini arasında nafile ve tayinler yapılmıştır. Bu tayinlerde idarecilerin siyasi eğilimleri ile iktidar partisinin İlçelerdeki durumu ve özellikle «oy deposu» olarak görülen nüfuzlu kişilerde idareciler arasındaki ilişkiler gözünde bulundurulmuştur. Ayrıca emniyet teşkilatında da geniş çapta değişiklik yapılmış, 150 kişi nakil ve yerinde terfi ettirilmiş, 34 kişi nakledilmiş, 116 emniyet amiri de emniyet müdürlüğüne yükseltilmiştir.

Yeni vurgun alanı

■ AP İktidarı, giderayak özel sektörde yeni bir vurgun alanı hazırlamıştır. Bakanlar Kurulu'nun aldığı karara göre, bundan böyle demir ithalinde yüzde 100 gümrük indirimini uygulanacak ve ithalat permi vermek suretiyle özel firmalar vasıtasyyla yapılacaktır. TİP Genel Başkanı Aybar bir demec vererek bu şekilde ithalatın «bir avuç vurgunu» ve fırsatçı firmaların yeni vurgularına «yo! acağımı» belirtmiş, dış ticaretin devletleştirilmesi gerektiğini söylemiştir.

«Çizgili Dünya»

■ Arkadaşımız Ferruh Doğan'ın ANT YAYINLARI tarafından yayınlanan «Çizgili Dünya» karikatür albümünden yapılan seçenekler, Romanya'na Urzica ve Yugoslavya'nın Jez adlı Mizah dergiinde özel sayfalar halinde yayınlanmıştır. Ayrıca Macaristan'da yayınlanan Ludas Matyi Dergisi de, «Türk Mizah» başlığı ile Ferruh Doğan'ın karikatürlerinden bir köşe yayınlamıştır.

Köyde tiyatro

■ Tarsus'ta köye dönük tiyatro çalışmalarları gün geçtikçe gelişmektedir. Son olarak Tarsus'un Çamalan Köyü gençleri kendi aralarında bir tiyatro kurarak çeşitli köylerde Haşmet Zeybek'in yazdığı «Balta» isimli oyunu temsil etmişlerdir. Tarsus Sanat Tiyatrosu ise, yine Haşmet Zeybek'in yazdığı «Kanuncu» adlı oyunu köy köy dolasarak temsil etmektedir.

22

temmuz

Zehirli gaza tepki

■ Bir süre önce Okinawa'daki Amerikan üssünde zehirli gaz sızmazı ve 24 Amerikalının bu yüzden hastanelik olması üzerine Amerikan Üslerine karşı Japonya'da tepkiler şiddetlenmiştir. Japon öğrenciler ve işçi kuruluşları, Amerikan - Japon savunma pactının ilgası ve Japonya'daki Amerikan Üslerinin sökülmesi için ortak mücadele kararı almışlardır. Japon adalarındaki 147 Amerikan üssü ile Okinawa'daki 117 üssün kaldırılması için açılan mücadele ilk semestresini vermiş ve Amerika Üslerdeki zehirli gaz stoklarını geri çekmeye kabul etmiştir. Böylece Amerika, denizasrı Üslerde kimyasal silah bulunduğu da kabul etmiştir. Amerika'nın zehirli gaz savasına hazırladığı yolunda ANT'in sık sık yaptığı yayın da böylece doğrulanmış olmaktadır. Dışişleri Bakanlığı Türkiye'de Amerika'nın zehirli gaz stoku bulunmadığını bildirmiştir. Bu açıklama ihanedir niteliktedir.

Demirel yuhalandı

■ Başbakan Demirel, devlet bütçesinden AP'nin seçim yarışmaları tarihini idarecilerin siyasi eğilimleri ile iktidar partisinin İlçelerdeki durumu ve özellikle «oy deposu» olarak görülen nüfuzlu kişilerde idareciler arasındaki ilişkiler gözünde bulundurulmuştur. Ayrıca emniyet teşkilatında da geniş çapta değişiklik yapılmış, 150 kişi nakil ve yerinde terfi ettirilmiş, 34 kişi nakledilmiş, 116 emniyet amiri de emniyet müdürlüğünne yükseltilmiştir.

23

temmuz

Skandalın Bakarı

■ Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihat Kürsat'ın skandallarına bir yenisidir. İki yıl önce bir şirkete bastırılmış bir milyon 100 bin liraya malolduguunu ifade ettiği «Papahik Broşürünün bedelinin ödemesi Sayıştay'a reddedilmiştir. Kürsat'ın bakanlığı, Papa 6. Paul'ün iki yıl önce Türkiye'ye yaptığı kısa ziyaret için ailede 500 bin adet broşür bastırma karar vermiş, siparişin 250 bin lirasını peşin ödemistiştir. Broşüre ödenecek paranın Sayıştay tarafından reddedilmesi sonra 250 bin liranın da Turizm ve Tanıtma Bakanı tarafından tazminini getirmektedir.

Serbest bırakıldılar

■ Son üniversitede işgal olaylarından sonra «toplantı gösteri yürüyüşleri kanuna karşı gelmek, molotof kokteylli kullanmak ve devlet malına zarar vermek» iddiasıyla İstanbul'da tutuklanan gençlerin durusmalarına başlanmış ve ilk duruşma sonunda emsal olacak nitelikte bir karar verilecek Celal Doğan, Sıtkı Coşkun, Mehdi Beşpinar, Cemil Gök, Hamdi Ongunsoy, Mustafa Bahar Gürean, Nejat Eyyüp Yıldırım ve Nizar Özka ya tahliye edilmiştir. Tahliye kararında, «Usul Kanunu 104. maddesinde tutuklama sebepleri sayılmış olduğu halde sebe卜 göstermeden yapılan tevkifin usulsüz olduğu ve ayrıca tevkifi mucip bir sebe卜 bulunmadığı» belirtilemektedir. Ote yandan Ankara'da Amerikan TUSLOG binasına molotof kokteylli atarak zarar verdikleri iddiasıyla mahkemeye verilen 17 öğrencinin duruşmasına devam edilmiş ve tutuklu bulunan 8 öğrenci tahliye edilmiştir.

Sirinlik Kampanyası

■ Beyaz Saray'a «şirinlik» maske-si takarak giren Cumhurbaşkanı Nixon, 24 Temmuz günü Aydan önceden astronotları USS Horner Gemisi'nde kargladıkları sonra 22 gün sürecek 38 bin kilometrelük bir dünya turuna çıkmıştır. Johnson'ın başkanlığı döneminde prestij adamakıl-hı sarsısan Amerika'yı dünya milletlerine nezdinde tekrar itibarlı kılmak için, «ayın fethi» başarısını da kendisine malede-rek istismar eden Nixon, bu gezi-si sırasında Filipinler, Endonezya, Tayland, Hindistan, Pakistan, Romanya ve Ingiltere'yi ziyaret edecek ve bu ülkelerde ilişkileri sıklaştırmak için yöneticileriyle temaslarında bulunacaktır. Bu gezi de bilhassa tarihte ilk defa olarak bir Amerika Cumhurbaşkanı'nın bir sosyalist ülkeyi ziyaret etmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, bugüne dek tarafsız bir dış politika izleyen Pakistan ve Hindistan'a yapılacak ziyaretlere de büyük önem verilmektedir.

24

temmuz

25

temmuz

26

temmuz

Ay'dan döndüler

■ 24 Temmuz pazartesi günü Ay'a ayak basan Armstrong ve Aldrin ile Collins, yüzülmüş büyük serüvenini tanımlayarak dünyaya dönmüştürler. Beraberlerinde getirdikleri Ay toprağı laboratuvarlarında çeşitli tıbbilere tabi tutularak Ay'ın yapısı hakkında kesin bilgiler elde etmek mümkün olacaktır. Öte yandan, Apollo - 11 denemesi sırasında Sovyetler Birliği'nin uzaya gönderdiği Luna - 15 de Ay'ın çevresinde bir süre tur attıktan sonra Ay'a inmiştir. Ancak denemenin maliyeti ve sonuçları hakkında resmi açıklama yapılmamıştır.

Demircioğlu anıldı

■ Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede toplum polisleri tarafından şehit edilen genç devrimci sosyalist Vedat Demircioğlu, ölümünün birinci yıldönümünde mensubo bulunduğu Türkiye İşçi Partisi ve mücadele arkadaşları tarafından anılmıştır. TİP İstanbul İl Örgütü yayındağı bildiride « Bir yıl önce bugün Vedat Demircioğlu, iktidarin birtakım ell spahı zorbaları tarafından İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Yurdunun üçüncü katından atılarak öldürüldüğün ve katilleri bugfine kadar bulunamamıştır. Vedat Demircioğlu, birinci milli kurtuluş savasında ilk defa şehit edilen Hasan Tahsin gibi bir sosyalisti. Böylece İdlibi'ni kurtuluş mücadeleminin ilk şehidi sosyalistler arasında verilmiştir » demistiştir.

Arolat'a kelepçe

■ Horoz Çivili Fabrikası'nda işçileri kısırttığu ve hükümeti bildiri dağıtarak takrir ettiği iddiasıyla halen Sağmalcılar Cezaevinde tutuklu bulunan arkadaşımız Osman Saffet Arolat hakkında, polis merkezinde gençlere yapılan zulmü anlatan yazısından dolayı «halkı kanunlara karşı gelmeye tahrir» iddiasıyla yeni bir soruşturma açılmıştır. Arolat, bu soruşturmadada ifade vermek üzere İstanbul Basın Savaçlığı'na elleri kelepçeli olarak getirilmiştir. Arolat'ın tahliyesi için Eyyüp Adliyesine yapılan iki yeni itiraz da reddedildmiştir. Öte yandan, 6. Filo'nun gelişti sırasında yazdığı «Bindikleri Dals» başlıklı yazısından dolayı Yaşar Kemal ile sorumlu müdürümlü Alpay Kabaağaç hakkında hükmümeti ve devlet kuvvetlerini takrir, sınıfların ve adavete tahrir iddiasıyla dava açılmıştır. Doğan Özgürden de, üniversitesi ıggall üzerine yazdığı «Eşbette İgal Edilir» ve «Kendimiz Aldatmayalım» başlıklı yazılarında «halkı kanunlara karşı gelmeye teşvik ettiğim» iddiasıyla sahihika ifade vermiştir.

Bira savaşı

■ Türkiye, renkli gazoz savaşından sonra, bu defa da bira savaşına sahne olmaktadır. Sanayi yatırımlarına ihtiyaç olduğu halde kolay kazanç alanlarını tercih eden yabancı sermaye, Tekel'in karşısına karşı Tuborg ve Efes Pilsen adı altında ve daha pahalı fiyatla iki özel birayı piyasaya sürmüştür.

Aybar'ın gezisi

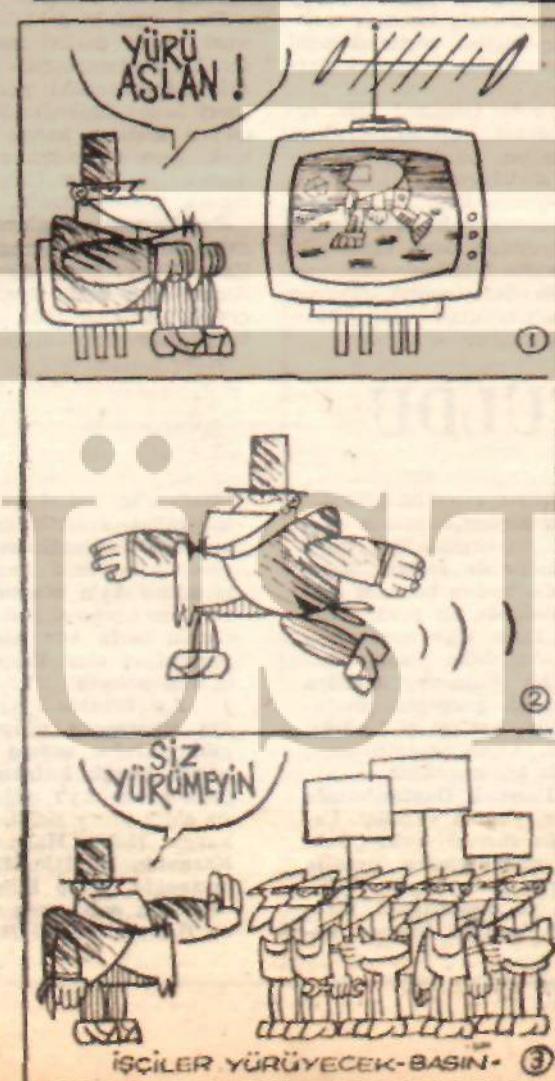
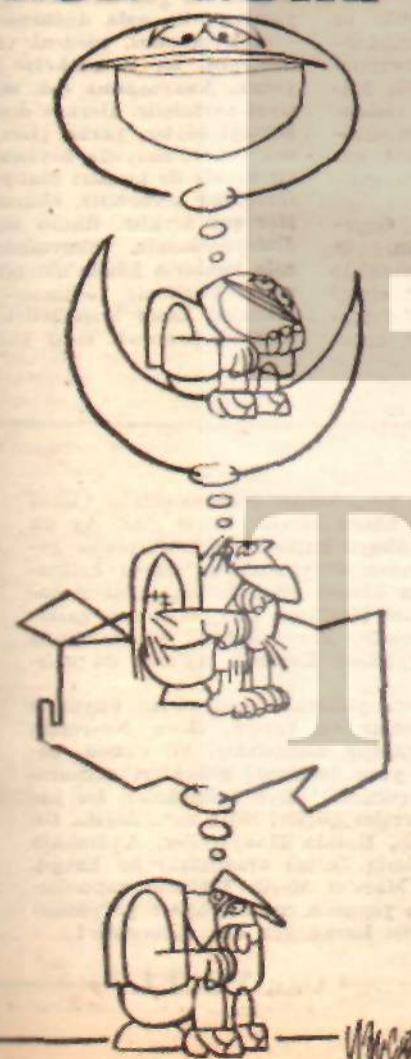
■ TİP Genel Başkanı Mehmet İl Aybar, Burdur ve İsparta'nın köylerini içine alan ve bir hafta sürecek iç Anadolu köyleri gezisine ekmiştir. Aybar gezİYE çarken, Apollo - 11'in başarısıyla ilgili görüşlerini de açıklamış ve «Apollo - 11'in başarısı, bizim gibi geri kalma milletleri rehavet uyusundan uyandırmamak ve bu basarda sanki bizim de payımız varmış gibi bir batıl inancı percinlemek için bir vesile olmamadır. Ve gene bu başarı Türkiye'de yeniden bir Amerikan hayranlığı yol açmanın tadıdır. Biz, kendi durumumuzu ga yet iyililik zorundayız. İleri milletler kervanma katılılmak için, her şeyden önce bugünkü kapkaç kapitalizmin laçka düzenleninden vakit kaybetmeden kurtulmak zorundayız» demiştir.

Şimdi de Renault

■ Türkiye'nin en büyük tröstlerinden biri haline gelen Ordu Yardımlaşma Kurumu, yabancı sermaye ile işbirliğini hızla geliştirmektedir. Volvo ile yapılan müzakerelerde bir anlaşmaya varılmıştır. Renault fabrikası Bursa'da kurulacak ve montaj otomobillerini 1971 yılı sonlarına doğru «Renault-12» adıyla piyasaya çıkaracaktır. Türkiye'nin halk otobüslerine ihtiyacı varken bu şekilde özel binen otomobilere imaj edilmesi israfın yeni bir örneğidir.

GÖZ GÖRE

YALÇIN ÇETİN

DOĞAN ÖZGÜDEN

HAFTANIN
YORUMU

Seçime Doğru

T

URKIYE bu ay başında itibaren yeni bir seçim kampanyası dönemine girmektedir. Onümüzdeki dört yıl için yeni yaşama meclisinin seçileceği bu dönemde, diğer sorunlar ne kadar ağır basarsa bassın, kamuoyunu sadece seçim micarelesi mesgul edecektir. Bu defa seçimlere tam sekiz parti birden katılımaktadır. Bu kadar çok partinin katıldığı bir seçimde sosyalistler ve tam bağımsızlarından, gerçekten demokratik Türkiye'den yana olan devrimciler tercih haklarını nasıl kullanacaklardır? Seçime katılan partilerin yapıları ve tutumları incelendiği takdirde, bunlardan T'sinin tamamen Amerika'dan ve egemen sınıflardan yana olduğu, emperyalizmin koduğu koşullar içinde hareket edebildikleri görülecektir. Gerek tüzüğü ve programı, gerekse kitleyle gerçekten «sol» yer alan tek parti ise, Türkiye İşçi Partisi'dir. Çeşitli tuzaklarını rağmen, seçim çalışmalarının, halka seslenmek, devrimci benimsenmek, daha geniş halk desteği sağlamak hakkından «sol» için büyük bir imkan teşkil ettiğinde asla şüphe yoktur. «Baga güregemek» gibi gayriciddi iddialar bir yana bırakılsa da, hic değilse yukarıda sözü edilen imkanlardan yararlanabilmek için seçimlere katılmak, gerek sosyalist parti, gerekse sosyalist ve devrimciler için kaçınılmaz bir görev olmaktadır. Ne var ki, gerek özel konuştalarda, gerek bazı yayın organlarında, gerekse yer yer yayımlanan bildirilerde bir kismi devrimcilerin bu görevi tereddütle karşıtlıkları da görülmektedir.

G

EĞEN dört yıllık yaşama döneminde sosyalist partinin geçirdiği çalkantılar gözönüne getirilecek olursa, bu tereddütlerle şaşmamak lazımdır. Parti yöneticileriyle görüş ayrılığı halinde bulunanlar, kişisel nedenlerle yöneticilere karşı çıkışlar, her partide olduğu gibi, Türkiye İşçi Partisi'nde de mevcuttur; hatta bu oran belki sosyalist örgütte diğer partilere göre çok daha yüksektir. Çok önemli olan bir husus da, TİP'in büyük desteklerinden birini tegiz eden parti dışa sosyalistlerin ve devrimcilerin de, son çekismelerden sonra partiye cephe almaları, hic değilse partiyi destekleyip desteklememe konusunda kararsızlığa sürüklənmış bulunmaktadır. Hele dramatik bir biçimde ve karşılık Ağrı suqlamlarla geçen iki büyük kongresin doğa gayet sevicesiz şekilde yanayan havası, partiye karşı kamuoyunda sevgili de adamaklı sarsıntıdır. İste bu olumsuz gelişmeler ki, aslında yedi parti karşısında tek alternatif olduğu halde, TİP'in seçim şansını geniş çapta baltalamaktadır. Bu tereddüt ortamda bazı devrimciler, sosyalistler, TİP'i desteklemenin, ona oy vermeyenin, sadece bir zoportunist kligin mecliste tekrar koltuk kapmalarına yarayacağını belirterek ya seçimlerde hic oy kullanmayacağı, yada AP karşısında muhalif oyları bölmeye için ana muhalefet partisi CHP'yi destekleyeceklərini söylemekteyidirler.

H

EMEN belirtelim ki, partinin bugünkü buna hıma ve cıkmaza sürüklənmesinde sorumluluk sadece su anda başta bulunan yöneticilere ait değildir. Bugün muhalefet cephesinde yer alan çok klimse arasında bu sorumluluğa ortaktır. Bunnun beraber, son kongrelerden sonra da tətumlarının değiştirmemek ve hatalarda direnməkle mevcut yöneticiler daha ağır bir sorumluluk alına girmektedirler. Yöneticilərin devam edəgən hataları bu sətunarda sık sık eleştirilmətedir. Bu hafta genel yönetim kurulunda merkez kontenjanlarının kullanım hissini saptanır ve daha sonra bu kontenjanlar kullanılırken, kürsünün coğulüğünü elinde bulunduran genel merkez yöneticileri, partisinin təşkilatına karşı yeni bir sinav vereceklerdir. Sonuç ne olursa olsun, bunnun hesabının sorulacağı yer, seçimlerden sonra yapılacak bir olagantılık kongredir. Ancak su andaki meselemiz, hangi şahıs yada hangi kligin parlamentoda koltuk sahibi klinacığı məsesidir. Önemli olan, TİP'in tüzük ve programıdır, onun gövdəsini təşkil eden gözüpek devrimcilerdir. Ve daha da önemli, 1965 seçimlerin sonuçlarını göre yüzde 3 olaraq ifade edilen «sosyalist ve anti-emperyalist» oy oranının artırılması, yani Amerikançı ve İşbirlikçi cepheinin oy oranının yüksə 97'den yüzde 95'e, yüzde 92'ye, yüzde 90'a düşürülmesidir. Bu, bir şahsın tercihi məsesidir, bir cephe tercihi məsesidir. Göreviniz, bu seçimlerde, başka alternatif olmadığına görə, TİP'i desteklemektir. Aksi davranış, sosyalizme, devrime değil, Amerikançı cepheye hizmet olacağınız.

Ayın Getirdikleri

TÜRK ORDUSUNUN MEHMETÇİKLERİ
— Halkın ordusu halkın emrinde olmalıdır —

se dayanır ve sizin gücünüzü emniyetini hisseder.

Düşmanlar arasında sıkılmış kalmış bir memleketteyiz. Düşmanlarımız daştan ve içten yaptıkları neşriyatları bizi bu faaliyetlerin içeriğine sürüklemek isterler. Bu meslekte kalıcıyız maddetçe buna mecburuz. Politika ile uğraşmak isteyen arkadaşlarınız olursa, ekşikler bu meslekten, giderler, dışarıda istedikleri gibi yazarsa, eizer, konuşurlar. Hiç kimse önleneceğecek.

Bu dündündüste olan ordu yüksek kademesine, devrimci gençlerin ordunu politik müdahaleye itmek istediklerini bildiren politikacılar, hesaplarını kusmen de tutturmuşlardır. Milli Güvenlik Kurulu'nu da gençliğin devrimci eylemine karşı sert tutuma sürüklemiştir.

Oysa gerçek devrimciler, politik konjonktürdeki birtakım dalgalanmalar sonucunda yapılaçak bir ordu müdafaleisinin gerçek bir devrim olmayacağına, olsa olsa bir kadro değerlilikli olacağını, halktan yana bir devrimin ancak emekçi halk kitlelerinin bilincenin örgütlenerek yonetimine kendi ağırlıklarını koymasıyla gerçekleşeceğini bildirler. Bu itibarıyla devrimci gençlerin «ordu müdafalesine» ortam hazırladığı iddiası, ırkçı bir politikacı iftirasıdır.

Üstelik son olaylar, ordu üzerinde kimlerin spekülasyon yaptıklarını, genelgeni «ordu müdafalesini» davet etmekle suçlayanların kendi çıkışları iğin «ordu» unsuruunu nasıl bir sorumsuzlukla gündük politika oyularına alet etmeye çalışıklarını bir kez daha göstermiştir.

Başbakan Demirel, taraşının partisinin seçim kampanyası için, hem de devlet bütçesinden

para harcayarak yaptığı yurt gezilerinde askeri birlikleri ziaret etmeye, komutanları beraber olmaya özel bir itina göstermiştir. Hattâ bu ziyaretlerinde, bazı komutanların ölüyili kaçıracak Süleyman Bey'e naşıl hulus çektikleri da gönüllük gazetelere geçmiştir. Mesela, Çanakkale'yi ziyareti sırasında Kolordu Komutanı Korgeneral Faruk Güventürk, «Genç, enerjik, dinamik, calışkan ve cesur başkanımız» diye sözü bağlayarak sola karşı cihad İlânında bulunmuştur. Daha önce kendisinin İnönü'lere, Talat Aydemir'lere de bu şekilde ağır İttihatçılarla bulundugunu bilenler iğin Güventürk'in böyle konuşması hiç de şairî olmamıştır. Güventürk askeri kariyeri boyunca daima kuşvetlidenden yana görülmüş ve bunu askeri hiyerarşide irtifa kaydedebilmek için kendisine bir görev sağlamıştır. Terfilerin yapılacağı 30 Ağustos yaklaşırken, omuzuna bir yıldız daha ilave etmek çabasında olan Güventürk'ün bu şekilde konuğmasına hiç şagman mak lazımdır.

Güventürk'ün konuşması, sordu, konuşunda Demirel'i adamaklı direğindirniş ve ordunun AP'den yana olduğu izlenimini yaratmak için bunu vesile sağlamıştır. Demirel'in bu tutumu diğer partilerde büyük tepki yarattı, mesela MHP Genel Başkanı Yardımcısı Dündar Tazır, «Hükümetin emrinde görevli olan General Güventürk'ün takdirine mahzar olduğunu» sevinç gösterileri yapmış, bir Başbakanlığa hicap vericiidir. Daha iki ay önce ordu kurusunu bahane ederek Meclis'teki af kanununu geri çekken bir zatın bugün Ordu İsmini reklam vasıtasi yapmaya teşebbüs ayıptır demekten kendisi ni alamamıştır.

Öte yandan, Amerika'dan aldığı izazetle bir iktidar ortaklıgı içindeki koğan CHP de, «ordu» konusunu alabildigine istismar etmektedir. CHP'lerin el altından kamuoyuna benimsenmeye çalışıkları görülür sudur. Adalet Partisi tekrar seçimleri büyük çoğunluk kazanır ve iktidara tek başına gelirse, «ordu» müdafalesi kaçınılmaz olacaktır. Şu halde, Adalet Partisi'nin oyları mutlak surette yüzde 50'nin altına düşürlümlü, CHP ile koalisyonu gitmesi, hiç de gelse parlamentoda CHP'nin kontrolü altına girmesi sağlan-

Aya gidip geldikten sonra insan-suya karşı daha saygılı olmamızdır. Aya dan sonra insanlık daha kutsal bir mertebede olacak. Aya kadar gidip gelmiş insanlık artık harbetmeyecek. Artık insanlığın büyük çoğunluğu aşıktan kıvrınamayacak. Yeryüzündeki kışkırt bir azınlık artık yeryüzündeki çahsan büyük coğulluğu aşağılayamayacak. Yeryüzündeki dirin insanlara paylaştırılacak ve bu dirin bütün insanlara yetecek de artacak bille... Amerikalılar artık Vietnamlıları fistline her Allahın günah tollarca ateg, demir, çelik, ölüm yağdırımayacaklar... Biafra savaşına, ağızına son verecek ve çocukları aşıktan çirozlar gibi kuruyup ölmeyecekler. Sovyetler Birliği Çekoslovakyalardan gelecek, Çekoslovaklar kendi sosyalizmelerini, gönüllerince kendileri kuracaklar... Çekoslovakların kendi ellerile kurdukları, büyüklik kutsadıkları sosyalizmeleri Sovyetler Birliği'nin en büyük dostu olacak. Çünkü insanlık aya gitti. Bu insan akının geldiği yer büyük bir aşamadır. Aya giden insan ahi dünyamızı sırrı giden ahamaklıklara, kötülüklerle artık izin veremez. İnsan artık düşünen mi ki, mutluluk birkaç kişi olamaz. İnsan ahi düşünen mi ki artık yeryüzündeki büyük, çahsan coğulluk mutsuzken bir azınlık ne kadar büyük olanakları sahip olursa olsun mutlu olamaz. Bir tek kişi bile doğru dürüst mutlu olamaz. Bu kader gibi bir şeydir. Yanınızda yörenize bakınır bir çok olanağı olan kişiler, hiç de mutlu değildir... Hiç olmazsa, en azından bir olanağı yitirme korkusu içinde kıvrınamaktadırlar. Mutlu ol, ancak insanların toptan mutluluğa yönelmesiyle olanağıdır. Bir tek kişinin mutluluğu bile. Aya giden insan kafasına bundan böyle inanmak gereklidir. Aya gitmek dişinür de, dünyadaki buna basit sorunu düşünen mi? Düşünüp de hakkından gelemez mi?

Aya giden insan kafasını zaferinden sonra en çok Türkiye sevindir. Artık Amerikalılar Türkiye topraklarını bir ağı gibi sarmış tesilini söküp götüremezler mi? Aya giden ahi, daha çok da vicdan demektir. Bundan böyle, hiç suçumuz sudurumuz yokken, bizi bir atom savasında toþeyekün ölmeye aya giden akım vicdan nazi mahküm edebilir? Atomları depoladıkları yerlerden alıp götürecekler. Zehirli gazlarını de ahp götürecekler. Bizi toþeyekün bir ölümden kurtaracaklar. Askeriye de ahp götürecekler. Artık bayrağımız yırtılmayacak. Artık şehirlerimiz genelev gibi Amerikan askerlerine kullanılmayacak. Polisler Amerikalıları korumak için gencice delikanlılarının kan uyuşlarında öldürmeyecekler. Buna karşı çıkan yazları da artık mahkeme mahkeme sırtındırmayacağız. Vedat Demircioğlu'nun katilleri bir milletin adı viedanımı durmadan çığnerken. Artık millet onurumuzla kimse oynamayacak. Kanlı Pazarlar da olmayacak. Konya, Kayseri ayaklanımları da olmayacak. Bir zavallı kadını binlerce kişi çırılıplak soyup,şehir caddelerinde en mahrem yerlerine kadar minçikləyemeyacaklar. Bir milletin fırınında çok kötü şeyler vardır. Kzymalar vardır, işkenceler, pişikler vardır. Elde-

olmadan, yada bilerek onurşuluklar vardır. Her milletin tarihinde vardır bu. Kayseri caddelerinde binlerce kişinin çırılıplak soyduğu, en mahrem yerlerini mancılardığı vahşetin ölçüsi yoktur. Ve insanlar aya giderken bu vahşet dünyadan bir yerinde lera ediliyor. Ve bizim viedanımız Vedat Demircioğlu'nun katillerine sustugu gibi, bu sonsuz vahşete de susuyor. Ve aym altında ve toprakın üstünde bizimiz dik, kendimizi insandan sayarak dolâşabiliyoruz. Ve ben, 1969 yılında, insanlar aya ayak bastıktan üç gün sonra, bundan böyle insanlara daha saygılı olmamız diye yazabiliyorum.

Yasadığım topraklarda çağın en büyük vahşeti yapıldıktan sonra. Evet bir kadın çırılıplak soymak, binlerce kişinin içinde en mahrem yerlerini yırtmak, paralamak çağın en büyük vahşetidir. Bu korkunç lekeyi kabullenmemek de vardi. Bu vahşetin derinliğine vararakta, protesto ederek. Hiç kimse tıbbi kırımadığı için vahşetimiz daha da katmerlegiyor. Gene de milletimiz bu içreg vahşetten sırmak isterim. Çünkü bu, gözü dönmüş birkaç insanın kafirinin tertibinden başka bir şey değildir. Bu şirkin içemi yapan halk öfkelenir, başa dönürlümlüdür. Gene de memleketimde böyle bir vahşet vuku buldu diye ben kendi adıma insanlıktan özür diliyorum.

Artık sevinmeli, bayramlar etmeliyiz. Vietnamlılar da bayram etmeli. Tek mil mazlum milletler de bayram etmeli. İnsan akının zaferiyle öğünmeliyiz. Bir daha Endonezya hayatı olmayacağı. Olursa da insanlık bunun karşılığında İlahi ekme susmayacak. Susup da bu katlama katılmayacak. Artık insanlığı Kayseri caddelerinde müslümanlık adına Ayşe kızı soyup, çırılıplak dolastırıp, kırıtemeyecektir. Artık hiç bir memlekette, Amerikalı askerin gehvetinin seiameti uğruna bir Üniversite genç yatığında o memleketin polislerince öldürülmeyecek. Ve bir milletin, hiç bir milletin adı viedanı kargasında susmayacak.

İnsan ahi aya kadar giderken, insan viedanının toprakta sırlıngeler gibi dolaşmakta devam edeceğini ben inanıyorum. Akılla viedan bir eşitlik içinde bilyenmiş, gelişmiştir her zaman.

Haaa, bakın az daha umutuyordum, artık caddelerde kitaplardan yakılmayacak. Bihâssa, Kayseri caddelerinde. Bir iktihârın eniyle. Ve bir millet, hiç bir millet böyle bir vahşetin sıcaklığıyla cuplak bedenini istemayacak. Hiç bir iktidar kitap toplatmak lekesini hiç bir milletin almasına şiremeyecek. Aya giden ahi ve de viedan buna izin vermeyecek. İnsanlar daha insan oւaklar. Milletler daha çok ligâliklerine doneceder. Onurlarıyla hiç bir milleti oynatmayacaklar.

Bundan böyle hiç bir millet Süleyman Bey iktidarları yakında, çok yakında en geride kalmış bir millet için bile, bir düş olacak. Bir karabasan olacak. Böyle çağlara milletler tarihlerinde bile başlarını çevirip bir daha bakmayacaklar. Bir karabasan gibi kalacak tarihlerde Süleyman Bey çağları. Bundan böyle çok güzel günler görecek insanlığı.

malıdıg, CHP'nin ordunun bir kısımı çevreleriyle yakını ilişkilerini bilenler için, bu propaganda oldukça etkili olmaktadır. Esasen Demirel'in de «ordu» konusuna böylesine çifte el attığının ve «ordusunu AP'den yana göstermek gayretine düşmesinin belibiği nedenlerinden biri de budur.

Gördüğü gibi, genelgeni «ordu müdafalesine ortam hazırlamakla suçlayanların asıl kendileri, «ordusunu» gönüllük politika koalisyonları içine sokma gayretkeşliği içerisindeidirler. Ama hiç şüphe yok ki, Türk

Orduşu'nun devrimci politika esnafının boğırın oyunlarının farkundadır. Ve yine bu kadrosu. Kurumu'nu yahancı sermaye ile İşbirliği halinde bir tröst haline getirenlerin de Türk Ordusunu, tipki bir İran Ordusu gibi, bir Yunan Ordusu gibi, sömürüden pay alarak egemen sınıfların yanında saf tutmaya zorladıklarını bili-

mektedirler. Ve Amerikan emperyalizminin, bir AP-CHP koalisyon ile ilkede suni bir «huzur» sağlayarak devrimci ve anti-emperyalist hareketleri ezmemediği takdirde, Yunanistan denemesini Türkiye'de tekrarlamak isteyeceğinin de farkındadırlar.

Bunun içindir ki, halkın ordusunu halka karşı çıkar ve politika hesaplarına alet etme gayretleri kolay kolay bağıra yaşılamayacaktır.

Türk Ordusu, halkın ordusudur. Ve ancak halkın hizmetindendir!

TİP yararına
RUHİ SU
Konseri
29 Temmuz Salı
Açık Hava
Tiyatrosu'nda

Düzenin Yabancılaşması Üzerine

İdris KÜÇÜKÖMER

YAYINLADIGIMIZ son kitapta kendi güçümüzce gözetilen amaç, henüz öğrenmek çağında olan sol için «ne yapılmalıdır» göstermek, bundan da «ne yapılmalıdır» doğru yönelen bir adım atmaktır; yada «ne yapılmalıdır» varacak ipuçları vermekti. Yoksa, «ne yapılmalıdır» bütünüyle vermek, daha fazla bir çahşmayı gerektirir. Ve bu işin, Türkiye'deki tartışma ve eylemeleri daha çok kolektif bir çaba ile belirleneceğini kabul ediyorum. Yalnız, devrimciler bu ana kadar devrimin nitelikini ana hatlarıyla bilmiyorlar. Bunun için de kimlerin dost, kimlerin karşı olacağını doğru olarak hesaplamaya girmeliyidiler. Bu arada Osmanlı ve Cumhuriyet bürokratlarının tarihi olarak yeterince anlamalı, toplum yapısında yerine doğru oturtmaya çalışmayıdalar. Bunların ana çizgilerinin, ekonomik statülerinin, ideolojilerinin nasıl gelişğini ve gelişme içinde uğradığı değişiklikleri ortaya koymayıdalar. Bunları kendi ölçülerimiz içinde yapmaya çalışırken, konuya statik bir açıdan bakmak esasen olamazdı. Ve buna göre karmaşık, hiyerarşik bürokratik kligin hiç değiştmeyeceğini ben hiçbir zaman söylemedim. Bnlardan bir grubun şimdije kadar tarihimiz içerisinde ters anlaşılmış «ilericilik»(!) çizgisinin de dışına çıkabileceğini kabul ediyordum. Ve bunların emekçilerle, fakir halk sınıflarıla tamamlanmış bir birlik içinde olabileceklerine de işaret ettim. Fakat, bu iş, bana ancak tarihi bürokratik mekanizmanın dışına çıkararak mümkün gözükmettedir. Yoksa ona bağlı, onun çerçevesi içinde kalarak değil: Elindeği gibi, devrim, «bürokratik ve askeri mekanizmanın el değiştirmesi» değildir. Bunu devrim sanmak, oportunitazdır. Ezberciler, eksik sematikler, bu noktaya çok dikkat etmelidir, bana göre. Özellikle, bizim Osmanlı'dan beri gelen bürokratik mekanizmamız, başka filkeler bürokrasmasına göre çok daha köklü ve önemlidir. Ona girmek ve onuna olmak, onun tarihi ağırliğinin, bugünün dünya ve yurt koşulları içindeki asıl gelisme yoluya ortaya çıkan ağırliğinin mihrakına girmek olağantır. Bu arada, bizim bürokrasimize özellikle dikkat çekmek istedim. Samiye, bu da bir ölçüde yerine geldi.

Kitap hakkında yapılan eleştiriler üç gruba ayrılabilir.

Bunlardan birincisi, okumadan yada anlamadan eleştirenlere. Bunu正在說。

İkinci grup, kitabı aynasında kendilerini başsağı gören gayriciddi ve metodsuz olanların grubudur. (Varlık ve Pen Club'un bazı üyeleri gibi...) Elbette onlara da cevap vermemeye delegez. Onlara cevap, kendileri, daha doğrusu beyaniandır.

Üçüncü grup ise, ciddi gözüklerdir. Buna kitabın yeni baskısında önsözde yapılacak geniş bir katkı ile cevap verecektir. Ve aynı yerde bazı noktalara daha çok açıklık getirmeye çalışacaktır.

Dr. Yalçın Küçük'e gelince... Kitapla ve sonra çıkan yazılarla ilgili, ve ilk yakışım olarak ciddi gözükken bir eleştiri yapıp yazmak üzere ANT'a gönderdiği için, önce teşekkür ederim. Şüphesiz bana bazı hususları özet olarak açıklamaya da fırsat verdiği için ayrıca memnunum. Fakat, bir analiz niteliği taşımayan, ne istediği pek de belirli olmayan eleştirisinin geliştirilmesi ve bu konuda çahşmaya devam etmesi yararlı olacaktır.

Dr. Küçük'in eleştirisi, anlaya-

bildigim kadarıyla iki bölümde ibaret. Birinci bölümde, samimi aksine, kitabı Türkiye'deki son olayları açıklayamadığını, bu hususta başarısız olduğuna gayet kategorik ifadeleri değerlendirmekte, ortaya konmuş bazı meseleler, metine, kelimeleme rağmen, bilmem neden, abartılımaktadır. (Sınıf meselesi İhraci gibi...)

İkinci diyeceğimiz bölümde, benni yanılmamın sembolik dedikleri üç kaynağı verilmektedir.

Benim cevabım da bu iki bölümde olacak. Dr. Küçük'in aksi yönde hareket edeceğim ve önce «yanılma sebebi» dedikleri üç tarihi noktası üzerinde duracağım. Bnlar cevaplandırdıktan sonra, ikinci bölümde bizim analizimizde ortaya çıkan gerçevenin bugünkü oylara uyup uymadığı meselesini cevaplandıracağım.

BİRİNCİ BÖLÜM

Dr. Küçük'in meseleyi ele alıp biçimine ve anlamakta güçlük çektiğim metoduna dikkati çekmek üzere hemen bazı sorular soracağım:

a) Kendilerinin sembolik dediği, tarihi yanılma sebebi olan üç husus (ki bunlar eksik yada yanlış), analizimizin asıl doğrultusuna, tarihi süreç içinde nasıl bir etki yapardı? b) Bnlar doğru olsaydı dahi, bunların yanında, bir olayı yada kurumu belirle-

ler dahi, Dr. Küçük'ün kapitalist geligine sürecini nasıl anladığını konuşunda bizi tereddüde düşürmektedir. Eleştiri de süreç kavramı zaman zaman yok gözüküyor. Bu ve diğer hususları ortaya koymak üzere önce yanılmamız için gösterilen söz konusu tarihi sebzelerle atalım.

I. Dr. Küçük bu bölümde söyle giriyor:

«Küçükömer'in modeli nerede yanılmaya baþıyor. Bu işin çizdiği gelismeyi hatırlamak gerekiyor. Yalnız tekrar gerekli değil, hiç olmasa doğruların tekrarı. Surası hemen söylemektedir ki, Küçükömer'in çalışmada birçok doğru var. Bnların bazısı ilk kez söylenilen, basitçe daha açık, daha belirli. Fakat söylemeyen ve eksik söyleyen bir iki nokta yanılma kaynağını göstermeye yetecektir.»

«Kanuni Kanunnamesi'nin ileride durulmaması olması, noktalarda ilki. 16. Asır'da köylü toprağa bağlanıyor bu kararname ile. Bu asırda -ikinci el kaynaklarından öğrenildiği kadar biliniyor, fakat şikayet defterlerinin incelenmesi tamamlayıcı bilgiler verebilir. Anadolu'nun çeşitli yerlerinden baskente angarya ile ilgili şikayetlerin gehmeye başladığını görüyor. Bu iki bilgi pek yeteri olmamakla birlikte, klasik feudalitenin özelliklerine ilk adım say-

Gelelim esas meseleye: Demek ki, Dr. Küçük'ün yazdıklarının yanlış anlamadıysam,

a) Köylülerin topraka bağlanma gayretleri, b) Angarya ile ilgili şikayetlerin varlığı, klasik feudalitenin özelliklerine ilk adımdır. c) Ganimet bir kaynak olma özelliğini yitirmiş olduğundan, sömürme oran artmış. Hemen soralmı, peki ne olmuş da ganimet bir kaynak olmaktan çıkmış acaba? Ganimetin kaynak olmaktan çıkmaya sırasında tamamen biçimlenmiş olan Osmanlı üretimi ilişkilerinin bunda etkisi nedir? Sömürge oranının artışı ile ganimetlerin azalış, hatta eksi olması arasında, Dr. Küçük'ün söylediğii gibi tek yanlı degil de, karşılık ilişkisi yok mudur? Sonuçlar da sebep olabildiği fizere, aralarında karşılık bağılılık vardır. Bu süreç, esas üretim ilişkileri çerçevesi içinde, ya ona bağlı olarak işlememiş midir? Bize göre işlemiştir.

Osmanlı üretimi ilişkilerinin merkeziyeti niteligi, birikime karşı bir silrece yol açan başheba özelliğitir. Bu merkeziyeti sistem, bölünmeye, feudal üretimi ilişkilerine geçmeye de ayrıca engeldir. Merkeziyetçi hizmet hiyerarşisi, feudalite kavramıyla esasen barışmaz. Batıda çeşitli aşamalarla giden feodalite içinde kapitalist ilişkiler doğduktan sonra, feudalitenin dönüştümeye başlamasıyla ancak kapitalist mercantilist aşamada merkeziyetçi teknokrat milî krallıklar kurulur. Oysa, Osmanlı merkezi otorasısı böyle bir gelişmeye kurulmamıştır. Osmanlı mülkiyet düzeni, merkeziyetçi olarak kurulmuş (istila edilen birçok yerde mevcut feudal ilişkiler er yada geç tasfiye edilerek), İslami ideoloji ile birlikte «toprak ve reaya padişahındır» düsturu altında esasta merkeziyetçi kalmıştır. Reaya dinsiz kaalanlar (H. İnalçık'a göre sınıf), askeri hizmet erbabıdır. Feodal senyörlerin ve manoryal sistem, Osmanlı'da kurulmamıştır.

Feodal üretimi ilişkileri, büyük ölçüde, bölünmüş ve esas olarak kapalı, para ekonomisinin çok önemsiz olduğu ekonomik üniteler içinde işlemiştir. Ister kılıseye mensup, ister laik olsunlar, senyörler ve krallar arasında fief verme ve vasallık bağlantıları bulunmakla beraber, krallık bu dönemin kendisine hizmet edilen merkezi haline gelmemiştir. Feodal düzende gelişen üretimi ilişkilerinin, büyük ölçüde Osmanlı merkezi sisteminde göremedigimiz şu özellikleri vardır: a) Feodal üretimi ilişkileri, esas olarak feodal senyörün toprakı içinde işler biçimde gelişmiş ve veraset önem kazanmıştır. Ve senyörlerle krallar arasında kuvvet dengesi ağır basar. Mevcut zayıf hiyerarş, önemli bir ekonomik bağımlılık anlayımı taşımaz. Vasallık kurumu, çok farklı olup, bölünmüşlik içinde karmaşık bir dengeyi gösterir. b) Senyörün toprağı üzerinde artık ürünlü alabilemeye karar alma gücü, feodal hukuk içinde düzenlenmiştir. Ceza verme, kararları genel olarak uygulama yetkisi de senyöre aittir. Önemli senyörlerin idam sehpası meydanda durur ve egemenlik işaretidir. c) Feodal bölünmüşlik içinden, egemen sınıflar meclisleri ve parlamentolar belirip gelişebilecektir. Zamanla bu meclislerde burjuvalar da girecektir.

Osmanlıda: a) Merkezi sistem kuruluştan itibaren gelişmiştir. b) Padışah ile beylərbeyi, Sancakbeyi, zaim, timarlı sipahi arasında bir kuvvet dengesi değil, mutlak bir hızmete dayanan hiyerarşi vardır. Bnlar kapuya (saraya) bağlıdır. Top-

“**Kitabin amacı, sol için «ne yapılmalıdır» göstermek, bundan da «ne yapılmalıdır» ya yönelik bir adım atmaktır. Bu arada Osmanlı ve Cumhuriyet bürokratlarını tarihi olarak yeterince anlamalı, toplum yapısında yerine doğru oturtmaya çalışmalıdır. Karmaşık, hiyerarşik bürokratik kligin hiç değiştmeyeceğini ben hiçbir zaman söylemedim. Bnlardan bir grubun şimdije kadar tarihimiz içerisinde ters anlaşılmış «ilericilik»(!) çizgisinin de dışına çıkabileceğini kabul ediyorum. Ve bunların emekçilerle, fakir halk sınıflarıla tamamlanmış bir birlik içinde olabileceklerine de işaret ettim. Fakat, bu iş, bana ancak tarihi bürokratik mekanizmanın dışına çıkararak mümkün gözükmettedir. Yoksa ona bağlı, onun çerçevesi içinde kalarak değil: Elindeği gibi, devrim, «bürokratik ve askeri mekanizmanın el değiştirmesi» değildir. Bunu devrim sanmak oportunitazdır. Ezberciler, eksik sematikler, bu noktaya çok dikkat etmelidir.**”

yici başka unsurlar var mıydı? Bir olayı belirleyen çeşitli etkenlerden sadece bir iki işaretin ele alıp diğerlerini görmemek, yada soyutlamak igin diğerlerinin önemini olduğunu göstermek gerekmek mi? c) Ayrıca, Dr. Küçük'ün yaptığı gibi, bir mantıklı sonuç çıkarmak için yetersiz unsurlardan hareketle, tefferruatın üzerine fazla basarak (bize subjektif gibi gözükmez bile) ulaşılması mümkün olmayan yerlere varılmaz mıydı? d) Dilbilgik, bir ülkede, zigzagları ile doğrusal ve mekanik bir eğilim mi gösterir? Yoksa sebeplerin yaratığı sonuçların da sonra sebep olarak katılığı küngülatif ve karmaşık bir eğilim gösterilebilir mi? Ve devrim için belirecek zayıf halka, nasıl ortaya çıkar? Dr. Küçük bu hususta hem Türkiye hem de Vietnam olaylarında sonuçların sebep olarak etkilerini dikkate almaz bir tutumda gözüküyor mu?

Nasıl bir metod anlayışdır ki, «Küçükömer sanayici kapitalistleri, batıda doğmalarından daha önce, Osmanlılar'da arıyor?» Ashnda bu söz-

labılır. Veya hiç olmasa, sömürge oranının artığının işaretidir. Bu da anlaşılmış bir seydir. Çünkü, artık bir ganimet olma özelliğini yitirmiştir.

Burada Yalçın Küçük'ün ilk işi, olmamıştı: Küçükömer sunları doğrudan söyleyip, denemeli, ve eleştirenil, doğru bulunmayan hususların doğrulardan nasıl ayrıldığını, nasıl çeşitlik ifadeleri olduğunu ortaya koymamıştır. Çünkü, yanlışlarla analizin bütünlüğünün bozulup bozulmadığı ve belkemiginin kırılıp kırılmadığı, ancak bütün içinde ağırliğine, önemine göre belli olurdu. Kaldı ki, söylenenler hem eksik, hem yanlış.

Önemli yanlışlar: a) Kanuni Kanunnamesi nedir? Süleyman Kanunnamesi mi? Bu da Kanuni zamanında değil, ikinci Beyazıt zamanında toplanmıştır (Halil İnalçık). b) Şikayet defterleri, Yalçın Küçük'ün söylediği tarihte yoktur. Ancak 17. Yüzyıl ikinci yarısında başlar (H. Sahillioğlu). Reayanna şikayetleri mühlümme defterlerinden, adaletnamelerden anlaşılabılır.

ZENCİLER GİREMEZ!

AMERİKALILAR AYDA...

nak ve reaya padışahıdır. Ara yerde demokratlar vardır. Merkeziyetçilige karşı sıyrılmaları, sistem gereği ezilemeyecektir. Böylece feudal ilişkilere kapı devamlı kapalı tutulmaya çalışılacaktır. c) Osmanlı'da ceza sistemi, merkezilemiştir. Seriat uygulayıcıları, yöneticiler diğer bürokrasiden bağımsızdır. Beylerbeyi, sancakbeyi gibi, alnan kararların, cezaların sancak uygulayıcılarından. Bu hukuk ve ceza sistemi, İslamiyet içinde kapsamlarını bulmuştur. Merkeziyetçi ilişkiler ile ümmetçilik, cemaatçılık birlikte olmuştur. d) Feodal bölünmeliğin birlikte, giderek gelişen hanım sınıfları medisleri, şehirlerde bediye kuruluşları, kralık merkezleme ve diğer bölgelerde parlamentolar ortaya çıkmıştır. Hattâ, daha sonra parlamentoların, mutlak kralıkların ortaya çıkmamasında da gelişti. mutlak kralılar devanı tartışıma merkezleri oldukları görülmüştür. Oysa Osmanlı'da İslamiyetin başlangıcındaki «şuras» kurumu işlememis, merkezi ve bölge divanları bürokratik sistem hierarşisi içinde demokratik sınıf niteliği bulunmayan kuruluşlardır. Belli tarihten sonra padışah dinandan perde arkasına da çekilmişdir. e) Merkezi sistem, feudal gelişmeler yol açmanın için istila edilen yerlerde mevcut feudal hizmet gelenekleri angarya kurumunu kaldırılmıştır. Bu hizmeti belli miktarda paraya gerçekleştirerek merkezi sistem geliştirilmiştir. Bu hususta, Hallî İnaleşik'in deprevi yaşaması ırانı olan «Adaletname»nde gayet açık izahat vardır. Sonra bir istisna şudur: Kibris'in fethinden sonra oradaki devlete ait servisler ve tarihlarda reaya için bir genel angarya kabul edilmiştir. Diğerleri paraya çevrilmiştir. Ayrıca, maya'nın timarlı sipahiye ambar yapmasına (ev değil) da degeňilebilir. Kibris'in vergi borec olarak örtü ambarına yada en fazla bir gün mesaiyi pazara arabalarıyla götürürken, tarım ekonomisinde bir angarya olarak kabul edilemezdi.

16. ve 17. Yüzyıl incelemi basına tarihçiler, (bu arada Omer Lütfi Barkan, Fuat Köprülü, Hallî İnaleşik, Osman Turan gibi) Osmanlı'da封建 bir düzen bulmamışlardır. Toprağa bağlama gayretleri sadece 16. Yüzyıl başında toplanmış kanunla değil, sonradan da de vardi ve sonra da devam etmiştir. Fakat feudal senyörük devleti sistemi Osmanlı'da kurulmuştur. Toprağa bağlama gayretleri, bir unsurdur. Fakat prensip olamamış Osmanlı'da angarya yoktur. Sonra gelişen dönemde ve eskiden beri herhangi bir para ekonomisi,封建体系 gibi önemli bir derecededir. Bu dönemde basit meta üretimi ve ayri ayri manufaktür benzeri müesseseler Osmanlı'da kurulmuştur. Osman Turan (Islam Ansiklopedisi, İkta Bölümü'nde), Osmanlı timar sisteminin gelişliğini açıklarken, bu sistem Selçuklular zamanındaki ikta-

dan feudal eğilimlere mitsaade etmeye bakımından ayırr. Hattâ Anadolu Selçuklularında da ictaların feudal sisteme engel olucu biçimde verildiğini iddia eder.

Esas düzenden, şikayetlerde gördüğümüz gibi, bid'atlar ortaya çıkışının sebepleri doğru olarak anlaşılmamıştır. Burada Dr. Küçük'ten, sözünü ettigi sömürü oranının neden arttığını tek tarafı olmadan açıklaması isterken, sömürülerin kimler olduğunu dikkat etmesini de isteyeceğiz. Bunlar merkezi sistemin bürokratları, kollarıdır. Mültezimlerdir, eminerdir, mukata sahipleridir, beylerbeyidir, sancakbeyidir, zalmaları, sipahilerdir, hatta kadihardır, v.s. Bunların elköyüğü artık ırınun ne reye gittigini biz açıklamaya çalıştık. 17. Yüzyıl sonunda ortaya çıkan derebeyleri, yada ayan, yada ağalar, esas itibarıyle feudal özelliklerini bütünüyle gösteremeyecektir. Bunlar kapitalist ilişkilerle gireceklerdir. Kaldi ki, ele alınan dönemde sömürülü bürokratların Kanunu Osmani düşme çikan bid'atları oldukça merkez, adaletsizmelerle bunları şiddetle menetmiş, cezalandırmıştır. Zaten bu cezalandırma da, sistemin içinde mevcuttur. Fakat esas hatlarıyla bu merkeziyetçi düzen böldümüş niteliği olan feudaliteden başka bir üretim ilişkisini, başka bir üretim biçimini temsil eder.

2. Dr. Küçük, yanimamızın üçüncü ikinci kaynagi olarak da söyle diyor:

«Patrona İsyam başka bir acıdan önemli. Bunnun Lale Devri ile İngiliz yani daha az önemli. Görünüşe neden'dir. Asıl neden, uzun süren ekonomik bunalımlardır. Özellikle İran'la ticarette ithalat fazlası sonucundaki depresyon, İstanbul esnaf ve zanaatkârlarını sarsmıştır. Bunu neticesi olarak ortaya çıkan, devlete kısa bir süre için de olsa, ekoyan hareketin anması, bir yanından bütünüyle ekonomik nedenli bir olay olmasından, diğer yandan esnaf ve zanaatkârların devlete elkonacak kadar güçlüğü olduğunu göstermesinden ileri gelmektedir.»

Garip şeyler doğrusu!.. Biz diyorum ki,

a) Daha 18. Yüzyıl başından beri gelişmiş devletçilik hareketleri var. b) Esnaf yenicerileşmiş, yeniceri esnaflaşmış; o kadar ki, hem 17. bölgeli orta'dan olacakları, hem de Patrona'lı olarak, hamam telliği olacakları, c) İstanbul'da 90 bin kadar olduğu söylenen hattat mevcut (Maibas bu sırada geldi). d) Fiyatlar devamlı yükselmekte. e) Halkın disinda bürokrasi padışah ile birlikte büyük lüks ve merasim içinde bir çeşit barok usulüyle yaşamaktır. f) Patrona Hallî İsyam'dan çok önce uzun süre ve İsyana kadar devam eden İran Savaşı vardır. Bu savalar Osmanlılar

İçin yıkıcı olmuştu. Esasen harpler, diğer koşular da uygun ise, bir baskaldırma, bir ihtar için, zincirin halkalarını zayıflatıcı çok önemli etken olmaktadır.

Bu koşular altında İran'la olan ithalat ve ihracatta ithalat fazlası olsa bile, bunun önemi nedir? Ekonominin iyili durumda olduğunu söyleyen kim? Kim yapmış bu fazla ithalatı? İthal fazlası yani bir olay değil ki Osmanlılar için. Dr. Küçük'ün asıl hatası, su noktalardan ileri gelmektedir: Esnaf, yeniceri, tekke birliğinin ihmal etmek ve tarihi süreç içinde Lale Devri'nin bu birliğin çatılarıyla ters düşüsündü görmemektir. Yeniceri, İstanbul nüfusu içinde ayrıca önemli bir yer tutmaktadır. Diğer bölgelere göre, söz konusu birlik, bir arada İstanbul'da etkili olmaktadır. Bunlar içinde «Iran'dan ithal fazlası asıl önemli olaydır. Küçük'ün bunu unutmuş denilmesini de değerlendiremiyorum. Yoksa, küçük hacimli kitapta ortaya konmak istenen belkemigi fizirinde unutulmuş, ihmali edilmiş sürüle tallı etken elbettedir. Dr. Küçük'ün ithal fazlasına birincil derecede önem verişini ne Be açıklayacağını doğrusu merak ederim.

3.

Yanimamızın üçüncü sebebi de söyle açıklıyor:

«Üçüncü noktası, 19. Asurdaki meshur Türk - İngiliz ticaret anlaşmasından beş - on yıl önce ortaya çıkmış Kel Mehmed Olayı'dır. Sadece Aydin çevrelerini etkisi altına alan ve karacahı birisi tarafından yönetilen bu «Halk» hareketinde Ferri sürülen istekler arasında serbest ticaretin yer almazı olduça düşüncüdür.»

Dr. Küçük, önce ileri sürülen istekleri değerlendirmeli ve onlar içinde İngiliz seyyahının sözünü ettigi serbest ticaret isteğini yerine koymayı الحمد لله. Yoksa kosullarından cimbizla kooperatif sözcükleri ortaya atmadı. Tutum ve metod, yukarıda ortaya konan iki yarılma iddiasıyla aynıdır burada. Öyleyse ben, kendisine «hayır» diyecekliği su soruları soruyum: a) Sultan İkinci Mahmut bu dönemde tepe noktasına gelmiş devrebeni yada ayan'a birlik değil midir? Hele bu bölgein Karaosmanogulları ile? b) Sınav'lılarından Börklüce Mustafa saryı dağlarında gevril ve rımlı ovaların yer aldığı bu bölgede egemen olmadığı mı? c) Aydin'da sulheler ayaklanması mı? d) Aydin, Celali'lerde önemli olmadığı mı? e) Atçah Mehmet, 17. yüzyıl başlarında bürokrasiye karşı halkı korumayı şart koşan ve andıren ve halkla beraber vuruşan Birgili Cennetoglu'nun etkisinde kaldı mı? f) Yenicerilerin ortadan kaldırılmasıyla birlikte bektaşılığın yasaklanması üzerine bazı Bektâsi şeyhleri Atçah'ın yanına gelmedi mi? Hattâ mevlevi şeyhleri dahi

bu işe karışmadılar mı? g) Padışahın gavurlaşıp setre pantolon, iskarpin giymesi bu hareketle protesto edilmiş mi? h) Bu hareket seriatın uygulanmasını istemiyor muydu? Mehmet böyle yapmadı mı? i) Bu harekette Atçah Mehmet'e müşavir olarak dinadamları yanında çeşitli sınıflar ve zünrelerden önemli kimseler katılmadı mı? k) Yine bu hareketten önce, Mora İsyani ve Rus harbi büyük mastraları da doğuruncu, halk üzerinde ilave salmalar, vergiler konmadı mı? l) Bütün bunlar içinde esas baskaldırma bürokrasiye karşı değil miydi, kısaca devlete karşı değil miydi? «Mültezimler, veyvodalar, zabitlere karşı değil miydi? Bunların halktan topladığı gayriadil vergilere karşı değil miydi? Mehmet'in seriatı uygulayarak devlet adına topladığı vergilerin miktarı memurların topladığı vergillerin onda biri kadar değil miydi? Bu arada devlet kuvvetinin egemenliğini Senedi İttifak'a teskil edilen bir biçimde padışahın bölgeleri mütęggallıbe ayan'a da karşı değil miydi? Bütün ekonomik topıusal tıkanıklıklar, tekeller, tegallüp, bid'at de olsa, halka karşı devlet adına yapılmıyor muydu? Bu ortamda tarım ile esnaf arasında bir tamamlasmanın güçleneceği normal değil miydi? Buarada serbest ticaretin (hangi ticaretin?) de talebi neyi gösteribiliyor? Yukarıda sorulara hayır diyemeyecektir, o takdirde Yalçın Küçük ne istemektedir? Atçah bir yanasmadır, agastının kızına aşıktır, isteyince büyük haksızlığı görür. Bu da işin psikolojik yanı, Avrupa'da imparatorluğun kuzey-batı kesimini emri altına alan babasının bürokratlarca ölüführülüğünün intikamını almak isteyen, bir ara vezir de yapılan Pasbanoğlu Osman Paşa vardır. O, Mehmet'ten daha önce, dene kadar Vidin merkez olmak üzere hükümdarlığı sürdürdü. Etrafına topladığı adamları, bayrağı, ağır vergileri, bu arada ayan'a karşı da açtı. Bu gibi olaylarda esas hedef, devlet, yada onun somut temsilcisi bürokrasidir.

Çağatay Uluçay, Atçah Mehmet meselesini yerine iyi koymustur. Meselenin bütünü içinde İngiliz'in sözünü ettigi serbest ticaret yerine konulabilir. Asıl mesele, sömürücü olarak bürokrasının gözükmesi... Mütęggallıbe ayan'a karşı olmak, ikinci derecede gözükmemektedir.

İş böyle olunca, bize karşı reddiye diye öne sürülen hususlar, son derece önemli olarak ele alınır koşulların silsilesinde silsile «red» nitelikini kaybeder. Tekrar edelim ki, Dr. Küçük, yukarıda üç red sebebini, önce tarihi eğilimde yerine koymalı, sonra ele alınan çağda önemini araştırma ile tesbit etmelidir. Bu yapılmadığında işin ciddiyeti kayboluyor, kansınlıdayım.

Cevabın diğer kısmını gelecek sonda vereceğiz.

A'zap

BUGUNE KADAR DEVLETTEN BEKLEDIĞİ HİÇBİR SEYİ ALAMAYAN DOĞULULAR
— Zap Köprüsü yapımından sonra bütün umutları gençlere bağladılar —

Zap suyunun en esüğü, en deli deli çağladığı bir zamanın sabahı dört Şavutan'lı belirir kuyuda; dört buğuk siluet. Bir de çocuk vardır araslarında, 8-10 yaşlarında, hasta.

Karın kalkmasını beklemişler bir kuş altı ay. Altı ay sürermiş kuş bu memlekette...

Bir kaya ile, kargıda bir demir direğe tutturulan telden geçilecektir kargı kuyuya, goseye.

Telin başına geber dört Şavutanlı. Önce okuyup ifsiler. Sonra üçin çocuğun amcası, arkasından sırtında çocukların Baba, arkasından diğer üç kişi tutunurlar telden sarkan lastik çemberlere.

Üstünde dört kişiyi birden gören Zap azmıştır. Daha esrar, iner, kalkar, kıvrılır...

Baba stirekli çocuğa bakmamasını tembihler. Sudan ilk kez geçen, telin, gizli bir el tarafından sıratla suyun geldiği yana doğru çekildiğini sanır; geçen korku verir, baş dönmesi yaparmış bu. Buymus babanın السودان ilk kez geçecek çocuğu sürekli uyarmasının nedeni.

Korkunç gürültümlerle çağlayan Zap'in tam ortasına gelmişlerdir. Baba bir kez daha tembihler çocuğa bakmamasını. Heyhat! İnsanoğlunu yasağı karşı hep meyli olduğu bilinen şeymiş ya... Böyle olurmuş hep. Baba çocuğa bakmamasını tembihledikçe çocukta dayanılmaz bir istek halini almıştır bakmak. Mücadele eder bir süre kendisyle ama, hastadır, gülcsüzdür, yenik düşer, bakar, bakar bakmaz da...

Baba bilir, irkilir, ama bakmaz arkasına. Suya da bakmaz. Gözü kargı boşlukta, pamuk yığınlarında. Oyle kalakalır uzun bir süre. Ötekiler de...

Sonra dönerisin eder dört Şavutanlı...

Göz çanakları mi kurumustur yaşı çıkmaz, erkekliklerine mi yediremezler, ağlamazlar. İnerler kuyuya, saatlerce, belki de günlerce, çocuğun cesedini araştırırlar su kaya senin bu kaya benim, takır takır umuduyla.

İlahi Ağa

Baba'yla konuşuyoruz, olaydan iki yıl sonra. Bizim Boğaz Köprüsü hakkında ne düşündüğünü soruyorum bir punduna getirip. Hiçbir şey bilmeyormuş bu konuda...

Harcamaların 3 Milyarı bulacağını ıstır ıstır söyle bir baktı yüzme, «3 bin» dedi. «3 Milyar» dedim, «3 Milyon» dedi. Basa basa «3 tane bin mil... yon» olduğunu tekrardım. Yürüyorduk, dardu, kafasını yaktı yana, «Yarenlik edyon herhalde dedi, «3 dene bin milyon ne dimek bilion mu sen?»

Anlattım birbirinden saate yakın inandı. Uzunca bir «aabooooov» koyverdi sonunda elinde olmadan. «Bununla» dedi, «Bizim memleket nasıl adam olmaz, hey ula, üç dene bin milyon ha!» Okkah bir tükrük savurdu. Yürüdü.

Tel geçidin birkaç kilometre ötesindeki asma köprüyü gösterdi. YSE bir asma köprü inşa etmeye kalkar Zap üstüne. Seçilen yer, tam tel geçirildiği olduğu mahaldir. Yer seçimi gerçekten çok isabetlidir. Başlıklarını Şavutan, Maddalanus, Derik, Şervan, Sekran gibi nüfusça kalabalık köylerin (18 köy) kapsadığı bir havâlide, hiçbir teşebbüs herhalde bir asma köprü kadar olumlu olamazdı gayrı. Gelin görün ki, köprüyü ille de birkaç kilometre öteye almak isteyen bir Ahmet Zeydan çıkar ortaya. 18 köyün ağası bilinen Ahmet Zeydan'ın bu anı çıkışa sağır YSE'yi, «Nasıl olur?» der Ağa'ya, «Nasıl olur? Sizin gösterdiğiniz yere ahrsak

GEÇİT VERMEZ ZAP SUYU'nda! TUSA Erdal MERDAN

hakkari
raporu

- Yidiimiz dari ekmeek zabah akşam, suyumuz yoh, işümüz, yolumuz yoh, nah su basbarmaam gader cibbahuk işde.
- Hapisaneniz va ya sıcak sulu, kaloriferli.
- Ohuma yazma bilenimizi bulaman golay golay. Çocugumuz, gadimiz türkceyi heç giviramaz, ohulumuz mehdehimiz yoh.
- Kütüphaneniz va ya, milyonluk?..
- ?!...

sayı 4-5 köy istifade edecek köprüsü. Oysa kararlaştırdığımız yerde istifade edecek olan sizin kendi köprüsünüzdir...» Köylerinin köprü istemeğinde, tel geçirgen yeterliliğinde, asma köprünin ille de kendi gösterdiği gibi kurulmasında diretil Ahmet Zeydan. YSE Müdürü Mustafa Aras da fazla istemez, dostu Ahmet Zeydan'ın istediği yere kurdurur köprü. Ahmet Zeydan'ın seçimlerde Aİ'den de milletvekili adayı olduğunu unuttuk bu arada...

Kargıla irtibatını tel geçirgenin 18 köyün sahibidir Ahmet Zeydan. Tapusuyla, senedilek ispatlaştırır bunu. Böyle olunca tabii köye insanı da, hayvanı da, bittisi de Ahmet Zeydan'ndır gayrı. Her yandan senelerce emilimden canları tak diyen köylüler aralarında patalar, 230.000 liraya satın alırlar Ahmet Zeydan'ın köyleri. Kargıla'da hiç bir tapu, senet çkartma gergini duymazlar korkularından. Bu yolda ufak bir iki teşebbüsü de Ağa ustalıkla savuşturmasını bilir.

1 — Havalı ormanlıktır. Ahmet Ağa, elinden çıkan köyüne, megesinin, gürçünün dışarı akmasına istemeyen bunun için engeller köprü yapımını. Çünkü karşıya irtibat kurulmadığı sürece ağaçlar emniyettedir. Bu duyguda ağaçların Ağa'ya da yaraması gerektiğini düşünenler çıkacak tahii. Ağa birgün saghiyacaktır karşıya irtibatı ama, ne zaman kimbilir. Gütügü politika, Sam amcasının, zamanda petrollerimiz için tutturduğu politikanın aynıdır. «Ma'lum şantada seklik görünenin ileriki dar güne sekmeye, elattında tutmas polilikası... Yedekliklilik Amerikan usulü...»

Oyunun 2. Perdesi daha entertenmanlı.

Ağa bir gün tekrar el koyuvermiş köylere «Benindirs» diye. Köylüler Ağa arasındaki diyalog çok ligiklidir burda. Köylüler:

— Nasıl olur, köyleri 230.000 liraya satmadın mı Ağa?

— Köyleri sattım mı size? (Güzel bayık altından) Gösterin tapusunu?

Beyinlerinden vurulmaya döner köylüler, neye uğradıklarını bilemezler. Kendilerine geldiklerinde:

— Yani alığım o 230.000 lirayı inkar mı ediyon?

— Yok, inkar etmiyom, kattıyo?

— Ee öyleyse?

— O 230.000 lira, birkaç sene önce sizde tuttuğunuz köylerimin kırısına, verginizdi bana!

Tüm yerden kesilir köylülerin ayağı bu kez de. Sus pus, kafaları donuk, bedenleri donuk, hisleri donuk kaskatı bakıga kahrlar birbirlerine.

2 — Ahmet ağanın bu dümene hâlasse... seçimlerden önce başvurmasının nedeni, önceden saftığı! Köylüler üstünde yeniden hak iddia ederek, 18 köyün oy'unun da üstüne yutmaktadır; sahibi sıfatıyla tabii...

Oyun burda bitmez.

Sımdı bu zat, parlamente sıfatıyla da Mecliste görev alarak, memleketin kaderinde de söz sahipliği yapacaktır.

Fakat bugün o Ahmet Zeydan'ı rağmen uzak kentlinin neleri bilgini sayalmış da şaşkınlıktan yutun稀lik dilinizi.

Bogaz Köprüsü'nün, ayaklarının 22 km. İlk çevre yoluunun gececeğindeki arsalardan, belli azınlık tarafından daha 10 yıl önce satın alınıp stok edilişinin altındaki arsa speküasyonunu,

Türkiye'deki komisyonuluğunu başbakanın yaptığı bir şirket (Morosan)ın, Eregli'deki demir - çelik fabrikasyonu olanlığını,

Bu fabrikamın da, dış pazara çıkışa olanlarından yoksun oluslu yüzünden geleceği için mutlak bir iç pazara giremeye zorluluğunda olduğunu,

Ve fabrikamın Boğaz Köprüsü yapımıyla olan ilgisini,

Okuma yazma bileni de bilmeyen de, Türkçe konuşan da konuşamıyor da biliyor.

Köprünin 4-5 yılda kendini amorti ettiреceği iddialarına güldüyor. Bakanın hesaplarının 15 yıl sonrasında atı olduğunu bildiği için de:

Inanıyanı gitsin, emamur ve müreffeh Türkiye'nin geleceği için ille de bir Boğaz köprüsünün gerekliliğinden söz açan bakalma!

Eğitim çıkmazı

Anayasa, Öğrenim ve eğitim! 50. madde: «Halkın Öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlamak, devletin başta gelen ödevlerindendir... İlk öğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur.»

Hakkari yöresinde okulsuz köy oranı %98...

Toplam nüfusunun %82'sinin, kadınının %97'sinin okuma - yazması yok.

Gülfinc geliyor insana gayrı; OKULSUZ, susuz, yolsuz, elektriksiz bir yörende haphanelere, kütüphanelere milyonlar dökken, bir köprüye milyonlar dökmeye hazır bir devletin, hasta gelen ödevini ifaya çağrıldığında maddi olanaksızlığından söz etmek!

Devlet, Çağlayangil'in Pakistan yolunda torunuńa döktüğü harcamlarla bile Hakkari'nin eğitim sorunuunu kökten halleddi...

Suç oranının en düşük olduğu bir yörende bir haphane 7 Milyon, okuma - yazma bilenin parmakla gösterildiği bir vilayette bir kütüphaneye 1,5 milyon dökmele hukümet; hem bir kez daha şımsır taraga olan dayanılmaz (!) zaafını dile getiriyor, hem de «Devlet, yarınları toplum yararının öngördüğü önceliklere yönelikmelidir. Madde 41.» diyen anayasayı resmen bir kez daha igniyordu.

Su halde 3 Milyarlık açığa, faizi bile 8 denemyen borçlara rağmen maddi olanaksızlık degildi söz konusu olan. Neydi peki?

«Öğrenim ve eğitim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur.» diyen Anayasaya karşın, hukümetin, bu yörenin öğrenim ve eğitim sorunuńa karşı olan bu müsamahalı tutumu, bu yöre insanını «yatandırı» dan saynamakla yorumlanır. «Başa izah tarzı» yok bunun. Karşıtı İspat edilene dek de böyle kalacaktır kadın, erkek, çocuk, ihtiyar tüm uzak doğu Anadolu insanların zihinde bu...

Tefeci soygunu

«Her tagın altından çıkmak» patentinin tapusu, yakın tamlik einkâmlarımız için bir cennetir tüm Doğu Anadolu. Burda köylüyü ve devleti bir arada öyle ustaca bir soyusları vardır ki, yiyeńi bile memnun korular yediği kazıktan burda.

Ege'de, Karadeniz'de gay, tütün, fındık üreticisinin başına gelenin püşküllişti, burda hayvan yetiştiricisinin başına gelir aynen.

Ve «Bu düzen değişimlidir - B. Ecevit'in değinilen oyun konur sahneye her sene.

Yılın 6 ayı karla kaph olan bu yörende, her kiş ortası parazit kalan köylünün «ellindeki tek metamur» işgücü yada hayvam olduğunu bilir cingöz. Ve, yazın 15'den gidecek işgicili 5'e, yazın doğacak kuzuyu da daha anasının karnındayken 50'ye kaptır köylüden.

Doğmadan sahibi olduğu kuzuyu cingöz, yazın köylüye doğutturur, beslettirir, 150 - 200 liralık mal haline geldiğinden emin olur olmaz da

devreder Suriye'ye, Irak'a. Kendi bildigince, kaçak tabii.

Devlet de döviz bekler hayvan ihracatından (1).

Bir yandan da bilerek, bir ucu Ege'de kurulu bu düzenin teşvikliğini, bekçiliğini yapar.

Bir Et - Bahç Kurumu, bir yün fabrikası akıl edip, hem kendi içen hem yöre halkı için bir iş - gelir sahası açmayı düşünmez. Aksa hapishaneye çağırır.

Bu arada binlerce koynu keçi Suriye, Irak yollarında talan olur gider. Cingöz aynı dümeni içinde ve sitta de döndürür, bilmem kaçınıcın yerinden daha çarpıp savuşur köylüyü.

Uzak kentli unutmuş, gülmemi. Simdi unutla, eului çıkmış bu kokusuz sirdüriliyi «billah da suya sakuna dokunmadan değiştirmek» sevdasında olduklarını duydugu «ortancı bilinem nerelilerini arıyor sindi felilik felilik. Umutla.

Yasak bölge

Anayasa'da temel hakların niteliği ve korunması, 10. madde: «Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert hazurunu, sosyal adalet ve hukuk ilkeleriley bağıdaşamayacak şekilde sınırlayan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırır; kişinin maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gereklili şartları hazırlar.»

Irak'a Türkiye'den yakın, «uzak kentsel uzak bir ilçesidir Çukurca. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde dir ama giriş de çıkış da, Vilayetten alınacak izne tabidir burda. Erzak, nüfusa göre ayarlanır, dağıtılmıştır. Hükümet eğer o topraklardan biraz koklatırsayıdı bugün verim en azından %50'ye çakardı. Kimi yerde kaçak istililen bu topraklar yüzünden az mikin ocağı söñüyor her yil. Önemli olan insanların refahı değil mi. Hükümet su toprakları dağırsa ne kaybeder sanki, lazımlı olduğu zaman alır geri. Sindir nasıl olsa boşa... Mühim olan hazineyi mi toprağa sahip olması yoksa gecimini renberlikten sağlıyan çiftçinin mi! Köylünün camidi toprak. Topraksız köylü neye benzeler... dedigim gibi, zaten dar erazinin ekseriyatı hazırlaya ait. Madem kullanılmıyor hükümet, eraziyi tezvi yoluyla dağıtmaya icap etmez mi. Ne sahyor bu topraklar hazırlaya, sunun bunun ocağı söndürmekten başka. Anlamıyor ne biçim sey bu. Hükümet hizmet mi yoksa burda erazisi olduğunu.»

... Ve sonu toprak

Anayasa, toprak milikyeti, madde 37: «Devlet, toprağın verinli olarak istilmesini gerçekleştirmek ve toprağı olmayan veya yeter toprağı bulunuşan çiftçiye toprak sağlanmak amaçları ile, gereken tedbirler alır. Toprak dağıtımları, ormanların kültürlmesi veya diğer toprak servetlerinin azaltılması sonucunu doğurmaz.» 15.000 çiftçi aliesinden 6500'ün el kadar topraka bile sahip bulunmadığı bu uzak kentin toprak sorununu da bir okuma yazma bileninden, Sükrü Duran'dan dinliyelim:

«Toprağın ancak %2'sinden faydalanan bölgemizde halkın ihtiyacı olan ürünün %15'i sahyor, geri kalanan dışardan temin ediyor. Ekseriyatı hazırlaya ait toprakları da gönülmeye baka baka kuf tutuyor. Hükümet eğer o topraklardan biraz koklatırsayıdı bugün verim en azından %50'ye çakardı. Kimi yerde kaçak istililen bu topraklar yüzünden az mikin ocağı söñiyor her yil. Önemli olan insanların refahı değil mi. Hükümet su toprakları dağırsa ne kaybeder sanki, lazımlı olduğu zaman alır geri. Sindir nasıl olsa boşa... Mühim olan hazineyi mi toprağa sahip olması yoksa gecimini renberlikten sağlıyan çiftçinin mi! Köylünün camidi toprak. Topraksız köylü neye benzeler... dedigim gibi, zaten dar erazinin ekseriyatı hazırlaya ait. Madem kullanılmıyor hükümet, eraziyi tezvi yoluyla dağıtmaya icap etmez mi. Ne sahyor bu topraklar hazırlaya, sunun bunun ocağı söndürmekten başka. Anlamıyor ne biçim sey bu. Hükümet hizmet mi yoksa burda erazisi olduğunu.»

Bilip bilmemesi neyi değiştirirdi.

%2'sinden faydalanan toprakın çocuğu, burda da birkaç kişinin elinde toplanmıştır. Hepsi kaza ve şehirde oturan nüfuzlu kimseler olup, aralarında Ahmet Zeydan gibi milletvekili adayı bile vardı. Elbette istemezdi bunlar topraksız köylünden toprak sahibi olmasını, çünkü kendilerine lazıdı bu adamlar. Çünkü toprakları işletecek olan bu topraksızları. Şehirde oturan bir salon çiftçisi içindir. Toprak Kanunu'nu 1930'larda rafşardır, gürültür, ta 1945'lerde çikan kanunu tırılı - çesitli dümenerle uygulanmasının engelleyen bunlardır...

Varsın hazine toprakları yüzünden ocaklar sönmekte devam eisin, insanlar varsın dağlarda hayvan misali yayılışında aşıktan. Kimsin umurundaydı, çark gene donecekti kendi bildiginde...

Şehiri, kazalı salon renperinin barınağı bir parti de, toprak reformunun en ateşli savunucusu kesilihördür. Simdi «uzak kentsel» insanların gözde gülén kargalardan başka bir şey görünüyordu! Inanmazsamız gitin gürün, ortadan.

Bir çağrı

Sımdı bir çağrı var uzak kentlerden.

Temmuz gündeşinin sarı saçına aldanıp, kendi yaşamalarını getirdiği kişisel bunalmalarından, tırılı burjuva şartlanmalarından kurtulmak kayguya gırıp manzıla kılıç burjuva popülistleri dışında, tıpkı gerçek - devrimci genç arkadaşları sesleniyor Hakkâri: «HÜKÜMET EGİLMİYOR DA VAMIZA, TÜRK GENÇLİĞİ EGİLSEN! TEK DAYANAGIMIZ ONLAR GAYRI! DEVLET UNUTTU! GENÇLİK UNUTMASIN BİZİ! UZAK KENT SİZİ BEKLİYOR!»

Kamu iktisadi kuruluşları halk yararına çalışmıyor!

VERİMLİ ÇALIŞTIRILMAYAN DEVLET FABRİKALARINDAN BİRİ

Halkın yönetiminde olmayan kuruluşlar halka karşı düşüyor

Hilmi ÖZGEN

Yurt ekonomisinde çok önemli bir yeri olan kamu iktisadi teşebbüslerinin işleyiş şekilleri ile işletmelerde rastlanan aksaklıklar ve bunları islah çareleri hakkında bir fikir edinebilmek için Yüksek Denetleme Kurulu raporlarına dayanarak hazırlanan Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonunun raporlarındaki istatistik bilgilere kısaca göz gezdirilmesi faydalı olur.

Türkiye milli gelirinin yedide birini meydana getiren ve ana teşekkülerin kurdukları mülleseseler ve kahıtlıkları istiraklerle 144 ünite ile faaliyette bulunan 30 kamu işletmesi 1966 yılında:

Endüstri dahinda 11 milyar lirahk milli gelirin % 45'ini

Ticari faaliyetler dahinda 3,4 milyar TL milli gelirin % 12'ni

Ulaştırma işlerinde 4 milyar lirahk milli gelirin % 42'ni meydana getirmiştir.

Kuruluş amaçları ve mesgul oldukları üretim konuları bakımından 7 grupta toplayabileceğimiz kamu işletmelerinin öz kaynakları ile sabit kaymetleri ve 1966 yılı bilanço kârları ile malli rantabilite oranları çizelgede gösterilmiştir.

Cizelgede gösterilen öz kaynaklar işletmelerin sözleşmeli sermayeyle ihtiyatlarında biriken paraları göstermeyece olup bunların sahibi oldukları fabrika tesileri, arazi ve gayrimenkullerin bugünkü rasyoneliyle tutarları (175) milyar liraya asmaktadır. Üzüllerde ifade etmeye mecburuz ki yurt ekonomisinde bu kadar önemli yetleri olan bu işletmeler bugünkü işleyiş şekilleryle kuruluş gayelerinden uzaklaşmış, verimsiz ve politika kodamanları ile nüfuzlu iş adamlarının rahatça at oynabiliyorları igerileri olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Liberal eğilimli karma ekonomiden sosyalist ekonomiye geçişte birer uygulama alan ve filkiçi kişilerin yetişeceği bir eğitim fidesi olması gereken bu kuruluşlar, anayamızdaki «Sosyal Devlet» ilkesine karşı politikacıların ve yüksek kademelerdeki yöneticilerin bağı bulundukları liberal inançlar dolayısıyla gittikçe kuruluş amaclarından uzaklaşmakta ve gevresindekileri zengin etmeye yaranan birer kâr müllesesi haline gelmektedirler.

Bazı yöneticiler sandalyelerini yitirmemek amacıyla yüklerinde yesehen toplumcu inançlarını gevrelerinden gizlemeye ve politika kodamanlarının arzularını yerine getirebilmek için sahabat anıma ip üstünde perende atmaya mecbur kalmaktadırlar.

Yurdumuz yağmur yağınca taşp kabaran kuppenler çayırlıyla, savaş alanında harikalar yaratılan gelmişsiz insanlarıyla, içi başka dışı başka müraci ve ikiyüzlü adamlarıyla bir acaip memleket olduğun-

dan, hergün rastladığınız bu şartsızı görüntüllerle gülüp geçmekteyiz.

Yöneticilerin kişiliklerine bu kadarcık degenrek kamu işletmeleri hakkındaki izahatımıza devam edelim, ve yukarıdaki çizelgede gösterilen kamu işletmelerinin çalışma şekilleri hakkında biraz daha bilgi verelim.

I - Maden işletmeleri

Bu grupta Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ), Etibank Maden İşletmeleri, Türkiye Petrolleri A. O. yer almaktadır. Her birisinin kuruluş kanunu ve sermayelerinin birlikte kuralları değişik olmakla beraber bütün bu kuruluşlar yeralı servetlerinin işletilmesiyle mesgul olduklarından aynı grupta toplanmaktadır.

Yukardaki çizelgenin incelenmesiyle anlaşılabileceği üzere 1966 yılında bu gruptaki işletmelerin öz kaynakları toplamı 2 milyar lira civarında olup, yabancı kaynaklarla birlikte 4 milyar lirahk sermaye kullanmaktadır. Bu işletmelerin öz kaynaklarına nazaran hesap edilen malli rantabilitelerinin ortalaması % 11,8 oranındadır. Yani işletmelerde yatırılan sermayenin % 1,8'zi oramnda kâr elde edilmektedir ki, batı memleketlerindeki maden işletmelerinin rantabilitelerinin oranlarına nazaran hayli düşük bir rakamdır.

En düşük rantabiliteli ile çalışan kuruluş Türkiye Kömür İşletmeleri olup 1966 yılı konsolide bilançosuna nazaran 1,2 milyar lira sermaye kullanan bu kurum yıl sonunda ancak 1,4 milyon lira kâr sağlayabilmisti.

Türkiye Petrolleri A. O. ise 685 milyon lirahk öz kaynaklarına karşılık 66 milyon lira kâr sağlamıştır. En yüksek rantabiliteli ile çalışan ve maden işletmelerinin ortalaması rantabilitelerinin yükseltse işletmeler, Etibank Maden İşletmeleri grubudur. 1966 yılında 1 milyar lirahk öz kaynaklarıyla % 27 oramında 273 milyon lira kâr elde etmiştir.

Bu sonucu bize, yabancı sermaye istiraklarının neden Etibank İşletmelerine müsallat olduklarınt ve Karadeniz Bakır İşletmelerine katılan Amerikan sermayesinin ne bilyük kârlar peginde koştugunu göstermektedir. Keza madencilik işleri grubunun kârlarını azaltacak diğer bir konu da, özel sektör

işletmelerince üretlen bazı madenlerin (Linyitler) kamu işletmelerine devrolunarak bunlar eliyle halka satılması teşebbüslidir.

Düşük kâlteleri ve yüksek maliyetleri dolayısıyla halka satmadıkları Linyitler kamu işletmelerine devreden özel sektör işadamları devlet şartından zengin olma yolunu bulmuşlardır. Halbuki aynı sektörün sözcüleri kârlı satış konuları olan Sümerbank mallarının satışlarını kendi ürünlerine alabilmek için tagradaki satış mağazalarının kapatılmış ve Sümerbank mamullerinin tâcâr eliyle satılması istemektedirler.

II - İmalat işleri:

Bu grupta Sümerbank, Demircilik İşletmeleri, Selüloz ve Kağıt Sanayii, Azot Sanayii, Şeker Şirketi, Makine - Kimya Sanayii, Cimento Sanayii, Petro - Kimya Sanayii gibi büyük işletmeler toplanmakta olup yukarıdaki çizelgenin incelenmesiyle anlaşılabileceği üzere bu gruptaki işletmelerin öz kaynakları toplamı 3,3 milyar liraya ulaşmaktadır.

Fabrika ve tesislerin kuruluş değerleri üzerinden net bedelleri 3,8 milyar liradır. Ki bugünkü rasyonel % 5 katı üzerinde 20 milyar lirahk bir varlık teşkil etmektedir. Bu teşekkülerin 1966 yılı sonundaki kârları toplamı 372 milyon lira olduğuna göre malli rantabilitelerinin ortalaması % 11 oranına yükselmış bulunmaktadır.

Bu işletmelerin faaliyet sonuçları hakkında bir fikir vermek için yukarıda adı geçen komisyonca hazırlanan raporda kaydedilen 1966 yılı bilanço kârları aşağıda gösterilmiştir:

İşletme	1966 kâr milyon TL.
Makine - Kimya	42
Cimento Sanayii	9
Azot Sanayii	6
Şeker Şirketi	32
Demir Çelik	51
Sümerbank	24

Rakamların incelenmesiyle anlaşılabileceği üzere, 20 milyar lirahk varlığı dayanan bu işletmeler 440 sayılı kanunun emrettiği oranda verimli çalışmadıkları gibi halka sattıkları malların fiyatları da piyasayı düzenleyici mahiyette rol oynayacak derecede ucuz degildir. Yani bugünkü işleyiş şekilleriyle bu

KAMU İŞLETMELERİ KÂRLARI VE RANTABİLİTESİ

İşletme nevileri	Öz kaynaklar Milyon TL.	Sabit kıymetler Milyon TL.	1966 kârları Milyon TL.	Malli rantabilite %
Mâdecilik	1.933	2.180	9.228	11,8
İmalat	3.269	3.808	3.372	11
Enerji	0.446	1.074	0.044	9,9
Ticaret	1.105	0.591	0.065	5,6
Bankacılık	3.211	0.500	0.241	7,2
Ülaştırma	2.860	4.249	0.152	—
Hizmetler	9.533	1.634	1.156	12,1
Digerleri	0.641	0.590	0.073	—
Toplam	23.258	35.821	2.027	8,7

(Kaynak: Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu raporu.
Sayfa: 13)

Söke düzünden...

● Haziran - temmuz arası Ege'de çapa mevsimidir. Pamuklar boylanır, dibi doldurulur, eti capalanır. Bu mevsimde Söke düzine Anadolu'nun her yerinden yığınla ırgat iner. Cogunlugu Orta Anadolu'nun dağ köylerindendir. Doğu'lular Çukurova'ya iner. Topraksız, malsız, mülksüz, yihen onbir ayın gurbette yarı el kaplarında aç susuz, sersefil, sırınlerek gecitler için umut mevsimidir hiziran - temmuz arası. Yılık geçim, borçlar, düğün giderleri bu mevsimde, bu kısa sürede kazanılır. Çok değil bu. Bey ne verdiye... 500 - 1000 arası... Her yıl olduğu gibi, bu yıl da mayısta indiler Söke düzine ırgatlar. Posta posta, teker teker indiler. Orada dayağı denen iş buluculara signdalar. Bir ay, iki ay iş aradılar tam. Bulan da var, bulmayı da. Borçları daha bir artı, garkoldular. Bulanlar Söke düzü beyleme götüre yada gindilikçi çalışılar. Yaşaşında, sabahın safagından akşamın karanlığına degen toz toprak içinde ezipler. Köle gibi çalışılar, Pamuklar gelişti, milyonlara kucak açtı. İş bitti. Çapa işi... Kımı hastalandı ırgatların, kimi sakatlandı. Dayansıhlenler, dayabaşlarının gözüne girenler pamuk sulamasına kaldılar. Pamuk sulaması çırıcıplak, çamur içinde, geceli gündüzü olur. Dayanamayanlar yorgun, usançın terkettiler Söke düzünü. Köylerine yada aynı ayrı gurbet ellerine döndüler. Borçları pamuk veresiye olduğundan gün doldu, alacaklar yakarına yapıştı, girtlaklarını sıktı. Altın yumurtaları görmediler ya, kan işleyerek dağılıdilar capadan.

HÜSEYİN ÇİHANGİR
(Söke - Aydin)

Madalyonun tersi

● Ay'ın insanlığı tarafından fethedilmiş muhakkak ki büyük bir bagadır. Elde edilen bilgilere göre Amerikan Uzay Dairesi (NASA), bu denemeler için 250 milyar lira harcamıştır. Amerika'nın sırf kendi kaynaklarına dayanarak bu denemelere girmesinin mümkün yoktur. Su halde Amerikan emperyalizminin sıvri dişlerinin korkunçluğu, bu olayda bir kere daha günliğine çıkmıştır. Uzay denemelerinde önemi olan buna paralel olarak KAPITALİZM'in ihyasıdır. Uzay denemeleri muhakkak ki Amerikan emperyalizminin kolları arasında kanları emilen az gelişmiş ülkelerein akılları biraz daha başlarına getirecek ve bu ahtapotun kan emen vantuzlarından kurtulmak için daha güçlü direnecektir. Evet, Kore Savaşı, Vietnam Savaşı ve nihayet Ay'ın fethi harcamaları, KAPITALİZM'in ayakta kalabilmek için son çırpmalarıdır. Fakat son nefesini vermekle olan bu sistemi Ay'ın fethi harcamaları bile kurtaramayacaktır.

NEBİL SEZER
(Şehremini - İSTANBUL)

ANT'la beraberiz

● Türkiye'nin kurtuluşu yolunda umut doğduğumuz tek sosyalist örgütümüzün üst kademeindeki tutarsızlıklar, birlestirici olmaktan çok parçalayıc游戏里的 davranışlar bütün sosyalistlerin tedirgin ederken, öte yanda da birtakım hayali strateji gemalarına kendini kaptırılmış arkadaşlarımızın sosyalist örgütü yakmaya yönelik çabalaları açısından TIP'in büyük kiteleri tam bir kararsızlığa sürüklüyor. Bu çalkantıları içerisinde, gerekliği yerde en sert eleştirileri yapan, fakat sosyalist hareketin bütünlüğünü korumak için elagananlı bir gayret sarfeden tek dergimiz ANT bize yol göstermektedir. ANT'ın yazarlarına ve emekçilerine bu tutumlarında laiklik kendiyle beraber olduğumuzu bilmeyi bir görev görüyoruz.

FAHRI ÇİFTÇİ
(Yenişehir - Ankara)

kuruluslar hem kârî ve verimli şekilde çalışmamakta ve hem de geniş halk yığınlarının ihtiyaçlarını ucuz şekilde karşılayamamaktadır.

Demir Çelik Fabrikalarının Ingaat demirleri satışlarında en büyük kârları aracılık elde ettiği gibi, çimento sanayii'nin çimento bayilikleri örgütü de bilhassa sıkışık zamanlarda kontrolo bir şekilde faaliyetini sürdürmektedir. Azot Sanayii'nce üretilen kimyasal gübreler yurt dışından gelen benzerlerine nazaran ortalama %52 oranında pahalı olup, devlet bu fabrikaların zararlarını ödemek için her yıl bütçeden 50 milyon lira ödemekte ve Sümerbank mamullerine her fırscatta yapılan zamlar fakir halk kitlelerini rahatsız etmektedir.

Bütün bu aksaklıklara ve İsrail'e rağmen yine de bu teşekkürler çok önemli işler başarmakta olup, aşağıda açıklayacağımız şekilde yeniden düzenlenerek ilködü ve toplume yöneticilerin elinde halk yararına işletildikleri takdirde çok daha faydalı olacakları kansızdır.

Yumuşak başlı, bürokrat düşünceli kişiler oldukları halde son yıllarda bazı dürüst davranışlarıyla bakanlık kademesinde yüksek politikacıları memnun eden bir kism genel müdürler işlerinden alınarak pasif görevlere nakledilmişler ve yerlerine getirilen yöneticilerin aynı hataları yapmamaları için kulakları çekilerek daha uysal ve anlayışlı hareket etmeleri sağlanmıştır.

III - Enerji işletmeleri

Turdumuzun elektrik enerjisi ihtiyacını karşılayan işletmeler, 250 milyon lira sermayeli Etibank Elektrik İşletmeleri Mütessesi ile, Etibank'ın ortak olduğu Kepez Elektrik Santralleri T.A.S. dir.

Elektrik İşletmeleri Mütessesi iktisap bedelleri ile 1,3 milyar liralık sabit kıymetlere sahip olup 1966 yılında bu mütessesinin santrallarında 2 milyar kilovat saat elektrik enerjisi üretilmiş ve 965 milyon kilovat saatlik enerji de diğer santrallardan satın alınarak halka verilmiştir.

Santrallarda enerjinin maliyeti, kilovat saat 5,45 kuruş, sahîk enerji maliyeti ise 6,94 kuruştur. Sahîk enerjinin ticari maliyeti kilovat saat 8,2 kuruş olup tüketiciye ortalama 9,8 kuruştan satılmaktadır. Belediyelerin halka yüksek fiatlara elektrik satmaları maliyet yüksekligidinden ziyade belediyeler emrineki elektrik idarelerinin masrafa boğularak satış maliyetlerini yükseltmelerinden ileri gelmektedir.

1966 yılında Etibank, belediyelere sattığı 3 milyar kilovat saatlik elektrik enerjisinden 293 milyon lira satış geliri elde ederek idare ve işletme masrafları çıktıktan sonra yıl sonunda 39,4 milyon lira sahi kâr sağlamıştır. İşletmenin ekonomik rantabilitesi %6 oranında olup batı ülkelerinde kurulmuş masrafları çoktan amorti edilmiş elektrik işletmelerine bile bunun çok üstünde rantabilite elde edilmektedir.

Bundan maada, kalkınmaka olan yurdumuzda işletme gücü olarak fabrikalarda kullanılan enerjinin fiatlari yüksek olduğundan bu yükseklik maliyet fiatlarnı etkilemeye ve sınırlı kalkınma hızını yavaşlatmaktadır. Keza, sermayesinin yarısından fazlasına sahip olduğu Elektrik İşletmelerinde Etibank'ın hakları yeter kadar korunmadığından bu fabrikalarda hisseler bulunan varlıklı isadamları ile mahalli politikacılar yönetim kurullarına hakim olarak kendi adamlarını kayırmakta ve elektrik maliyetinin yükselmesine sebep olmaktadır. Kâr durumda isleyen mütesselerdeki sermaye hisselerinin tamamı Etibank'a satımlanarak enerji politikasına devletin hakim olması ve bu gibi önemli işletmeleri elinde bulundurmazı çok faydalı olacaktır.

IV - Ticari işletmeler

Bu grupla toplanan kamu işletmeleri üretici nitelikteki faaliyetlerden ziyade ticari maliyetle işler görmekte olup başlica işletmeler Toprak Mahsulleri Ofisi, Ziraat Donatım Kurumu, Devlet Malzeme Ofisi, Petrol Ofisi ve Et Bahç Kurumudur.

Yukarıda gizelde görüldüğü üzere ödenmiş sermayeleri toplam 1 milyar lirayı aşan bu işletmelerin sahip oldukları taştsız malların tutarı 581 milyon liraya ve 1966 yılında satışları toplamda 2,3 milyar liraya ulaşmaktadır. Bu satışlar sonunda 187 milyon lira brüt kâr elde edilmişse de çeşitli zarar ve masraflar çıktıktan sonra kalan net kâr 65 milyon liradan ibarettir.

Kuruluşları bakımından kâr gayesi gütmeyeen bu işletmeler geniş çiftçi ve tüketici kitlelerinin ihtiyaçlarını karşılamak ve bazı maddelerin piyasada satış fiyatlarını düzleştirmek amacıyla kurulmuşlarsa da bugünkü işleyiş şekilleriyle bu görevleri yerine getirmekten çok uzaktırlar.

Türk çiftçisine ucuz tarım araçları, mücadele ilaçları ve kimyasal gübreler satmakla görevli olan Ziraat Donatım Kurumu piyasada aynı işi yapan özel sektör kurtlarının arasında güçlüğe barınabilmektedir. Ekonomimizin genel eğilimi, özel sektörde yinelemiş karma ekonomi ilkeleşen dayandığından kamu işletmeleri, piyasada aynı işi yapan özel sektör kurtlarıyla rekabet imkanını bulamamaktadır. Konumuzu iki küçük örnekle aydınlatalım.

Ziraat Donatım Kurumu temin ettiği kimyasal gübreleri yurdun her kögesinde aynı fiatlara satmakta ve maliyeti yüklenen nakliye masrafları yüzinden satış fiyatları bir miktar yükselmektedir. Halbuki ağıkçöz tüccarlar uzak yerlerde gübre satmaya yanaşmamış ital limanlarına yakın piyasalarda biraz daha ucuz fiatlara gübre satarak piyasayı kapatmaktadır.

Keza, paraya ihtiyacı olan bazı fakir çiftçilerin Ziraat Bankası kredisile alındıkları gübreleri ucuz fiatlardan satın alan tefeci tücarlar bunları aynı bölgelerde Ziraat Donatım Kurumu satış fiyatlarının altında satarak büyük kârlar sağlanmaktadır. Bundan maada yurdumuzda ziraat mücadele ilaçlarının imal ve ihrâzi bellî başlı bir kaç firmaların hissindedir. Olduğundan aralarında anlaşarak satış fiyatlarını tespit etmekte ve Ziraat Donatım Kurumunu daha ucuz fiatlara imai ve ihrâz edebilecegi ilaç tesislerinin kurulmasını engellemektedir. Sadece Tarım Bakanlığına sattıkları ilaçlarından yılda 10-15 milyon lira kâr elde eden 4-5 firma aralarına yeni bir rakip girmemesi ve fiyatları düşürmemesi için siyasi güçlerini kullanarak Ziraat Donatım Kurumuna baskı yapmakta ve kurumun ilaç sanayii kurmasının önemine vektürler.

Et ve Bahç Kurumu çok cihz faaliyet hâkânlaryla piyasada et ve bahç satışlarının fiatlarda hâkim olamamakta ve ancak büyük miktarlarda hâkim olabilecek olan büyük partiler halinde mübâyaalar yaparak bunların zengin olmasına sağlamaktadır. Devlet Malzeme Ofisi ise resmi dârârelerde kamu işletmelerinin her türlü kârtasîye ve büro malzemeleri ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken motorlu taşıtlarının teminde Pendik Asfaltında kol gezen Montajcıların fiatlara yükseltmek için başvurdukları türki oyunculara isteniyerek alet olmaktadır. Esasen bu Ofisin en üzüch bir politik görevi yurt dışından ithal edilen yüks makam arabalarının bakanlıklar erkanına ve ordu mensuplarına dağıtılması ıstdır ki bir bakanın emrine verilen arabanın rengini veya Jackson sesini beğenmemesi, bir Genel müdürü sandalyesinden uzaklaştırıcak nitelikte önem teşânatıktır.

— Devam Edecek —

Krallığın hortlatıldığı İspanya'da hüküm süren sefalet ve terör!

Mekin GÖNENÇ

— II —

• Otuz yıldan beri İspanya'ya kan ağlatan faşist Franco, geçen hafta kraliyet hanedanının son kalıntılarından Prens Juan Carlos de Bourbon'u İspanya'nın müstakbel kralı ilan etmiş, İspanya Parlamentosu da bunu onaylamıştır. Sultanat yeniden hortlatırıken İspanya halkı korkunç bir sefaletin ve terörün pencesinde kıvrırmaktadır. Arkadaşımız Mekin GÖNENÇ, röportajının bu ikinci bölümünde İspanya'nın içinde bulunduğu durumu bittiği çiplaklılığı ortaya koymaktadır...

ISPANYA'da oturma izni almış olan yabancı uyruklu, yalnızca konutlarını kiralamak ve bu surette büyük kazançlar sağlamakla kalmayıp, üstelik, iş piyasadaki birçok işleri kendi elerine geçirmektedir. Gazino, lokanta eğlence yerleri, camping, otel işletenler bunlar... Turistlerin yoğun olduğu bölgelerdeki modern yiyecek mağazaları bunların ellerinde. Bir takın böyle büyük kârlar getiren işleri, plajlarda dondurma ve megrubat satan ufak baralar bile coğunlukla bunların elerinde. Toprak İspanya, fakat meyvelerini yiyan yabancılar. Sonra da bunun adı turizm kaikuması... Franco hükümeti, memleketinde oturma izni almış olan her yabancı uyruklu alleni en azından her yıl 150 bin pesetalık döviz getirdiği hesapları ile avunsun dursun. Bu işçiler, getirdiklerinden daha da fazlasını beraberlerinde dışarı çıkarmaktalar. Bu ticaret o kadar yaygın bir hale gelmiş ki, İspanya'da ayağı atan bir turiste, yapılan ilk tekliflerden birisi de, kendilerine İspanya sahilinden arsa yada konut satmak. Dağ başları bile emlak simsarlarının ofisleri ile dolmuş. Tabelalarında her dilden sözçükler. İspanya'nın karış karış yabancılarla stüdyosunu ilan etmektedir.

Bir kere rakamlar konuşmaya görsün. Gerçek bütçe çiplaklılığı ile ortaya çıkmak. Tara may adlı, yaklaşık olarak 100 dönümlik bir sahada kurulmuş olan turizm tesislerinin mülkiyet durumunu gelin birlikte gözden geçirelim:

Bölgelerde iki kamp yeri var. Arazileri kilisenin mülkiyetinde. On senelikçe bu kampların işletmelerini üzerine alanlardan biri Belçikalı, diğer ise tampion bir İspanyol firması ile ortak olan bir Fransız. Bölgelerdeki tek barın sahibi Belçikalı. 100 odaklı büyük ve modern bir otel, sahibi bir İsviçre firması; her birinde 40 dolre bulunan 6 büyük apartman. Yaz aylarında turistlere kiralanan makta. Adı Costa Templa. Mülkiyeti, Alman, Fransız ve İsviçreli sermaye çevrelerinin kurduğu bir şirkete aittir. Aynı saha üzerinde

de, yaklaşık olarak 50 adet özel konut bulunmaktadır. Otuzunun mülkiyeti yabancı uyrukluardır. Konutlar habire sahipleri adına kiralanan makta turistlere. Bölgelerdeki küçük plajı var. Plaj üzerinde megrubat satan iki küçük kulfibeek. Buniardan birini işleten bir İngiliz emekli, digeri ise bir Alman... İşte İspanya turizminden küçük bir demet. Bu örneği tüm İspanya'ya uygulayabilirsiniz. İspanya'yı yakından tanıyanlarla konuşuyorsunuz, çoğu kere kellerinden işteceğiniz sunular olacaktır: Benidorm, Alicante, Castellon, Tarragona ve civarlarına artık «İspanya» diyemeyizsiniz. Buralar sanki birer Alman şehri... Costa Bravamise,ambaşka bir alemler. İçerisinde İspanyol haric her milletin insan tabiatın güzelliklerinden yararlanmaktadır.

Turizmin nimetlerinden yararlanan bir diğer grup, arazi spekülasyonları ve büyük mütahhitler. Her yıl milyonlarca peseta İspanya'da apartman olarak topraka gömülmekte. İspanya her yıl yeni yeni milyonlar kazanmaktadır. Aynen böyle olduğu gibi, devlet turizm tesisleri yapmışlara çok düşük faizlerle büyük krediler vermektedir. Yoksul sınıflardan toplanan vergiler, mutlu bir azzınlığın ticari gehvetlerine pokes çekiliyor. Kisacısı, kapkaçılık, üç katigilik! Sonra da bunun adı özel teşebbüs! Böyle yağlı bir kapı varken, büyük sermaye çevreleri ülkenin, asıl ihtiyacı olan büyük sanayie yardımında bulunmuyor. Zaten emperyalizm de işine gelen bu, Franco İspanyasına habire satır veriyor. İspanya'yı kalkındıracak turizm sanayiidir, diye.

Söndürülerek en büyük payları alanlardan birisi de kilise! İspanya'da katolik kilisesi çok zengin. Milyonlarca dönüm arazileri var kilisenin. İspanya'nın en güzel yerleri, turizm için en uygun bölgeler kilisenin mülkiyetinde. Üstelik kilise topraklarını kiralaman yada işletmek vergi oyunları bakımından iş çevrelerinin daha çok işine gelmekte. Kilise vergi ödemediği için, birçok turizm tesislerinden hükümete hemer hemen hiçbir gelir gelmiyor. dense ye-

IKI İSPANYOL KOYLUSU
— Faşizmin pencesinde inleyen bir halk —

ri. Kanunlara göre, devlet kılıç hesaplarını denetleyemiyor. Bu bakımından, yerli ve yabancı mültecihislere, kiliseye yükümlü bir yardım yapmak suretiyle, toprakların işletmesini ele geçiriyor. Kilisenin Halk'a verdiği tek olumlu şey yok. Üstelik alçakçasına halkı uyuşturmakta. Faşist düzenin en büyük savunucularından. Turizmden kilise de çöplenmeye ve kargıhıma da Franco hükümetine, tu-

Sokaktaki adam için Peru, dünya işleri içinde sözü geçmeyen, ağırlığı olmayan ufak bir ülke... Ama son aylarda bu ufak ülkeden bazı sesler yükselmeye: Peru petrolünü kıskıvrak elinde tutan Amerikan International Petroleum Co. mülküştürdü... Şimdi de Peru, memleketten tüm Amerikan askeri gücünün taşı toplayıp gitmesini istiyor...

Ekim 1968'de askeri darbe sonucu Amerikanlı Başkan Belaunde'nin elinden idareyi koparan generaller ve yeni Başkan Alvarado anti-emperyalist bir savaş vermezi almıştır. Sierrano köylülerini her türlü haktan yoksundur. Büyük toprak ve çiftlik sahiplerinin elinde serf ve yarı-serf olarak yaşarlar.

Sierrano köylüsü, toprakta köle olarak eahşmazsa, Amerika'ya ait bakır ve çinko madenlerinde kürek salhiyabilir. İşte bu kadar... Başka hiçbir sey yapamaz. Son 10 yıl içinde Peru köylüsü sittin senedir yaşamakta olduğu sosyal nizamın dışına çıkmaktadır, hattâ o nizamın tamamen ziddi hâkemlerde bulunmaktadır.

Sierranolar uyandı! And dağlarından sahil kasabalarına kadar örgütlenerek ve bir çeşit «sendika kurdular. «Toprak onu işleyenindir», ve «Ya toprak, ya ölüm» sloganlarıyla çalışmalarını çiftlikleri (Hacienda) işgal etmeye başladılar.

Bu sendikalar idealist amaçları olan sosyal kuruluşlardır. Köylüler Haciendaları ele geçirince tam verimle çalışmaya başladılar. Hemen her işi için vaktiyle köylünün papa-zuna başvuran köylü, artık «köylünün sendika liderine gitmeye başladı, evlendirmeleri bile sendika lideri yapıyordu.

Toprak işgalleri, gerçekten reformcu lider Hugo BLANCO'nun örgütleyici çalışmalarının genilemesini bir sonucudur.

1960'da Kuzey sahilinde ve Cuzco'da serfler ve yarı-serfler büyük bir grev yapmıştır.

82 oranında. Diğer tüketim maddelerindeki yükselme ise, yüzde 60 ile 75 arasında değişmektedir. Konut kiralardaki artış adeta astronomik. Yüzde 200! Bütün bunlara karşılık getirlerdeki artış, yüzde 45 ile 50 arasında bir artış göstermektedir. Tarım işçileri arasında bu artış daha da düşük. Küçük burjuva esaslı bir kaynak yakaladı. Bütün fiat ayarlamalarını turistlere göre düzenlemektedir. Hele Amerikan işçilerinin yoğun olarak bulunduğu merkezi İspanya ve Rota deniz üssünün bulunduğu güney-batı İspanya'da, yerli halkın günlük kazancı ile yaşayabilmesi çok güç. Her geri kazanmış ilke olduğu gibi, yabancılarla yoğun olduğu bölgelerde güçlü bir kılıçlı burjuva doğmuş İspanya'da. Franco rejimini en çok destekleyenler bunlar. Tüm vatandaşları halktan kopuk. Hafif soñaları gece klublarında, eğlence yerlerinde tipik diğer Avrupahlar gibi geçirmek istiyorlar ama, onu da yüzlerine gözlerine bulastırıyorlar. Büyüklük bir kültür noksanthı ve sonrasında görmüşük akyor her birini ölümden. Gerçek İspanyol köylülerin içsizinin içtenliğini, gelebildigini bulamıyorsunuz bünlerde.

Benidorm'da bir İspanyol bankacısı ile konuşuyorum. Henüz bilincili olmadığı için turistlere ve yapsız ediyor. Kendisi gibi bir çok fakir balıkçı ailesini konut sahipleri evlerinden çıkarıyor. İki yıl içerisinde bütün bölge gökdelelerle, modern konutlarla dolmuş. «Sebep turistler, diyor... Bizler onların ödediklerini ödeyemediğimiz içi oturdugumuz yerlerden olduk. Bizlerin bu civarda yaşayabilememiz tamamen imkansız. Ne var ki, bizler bahçeyiz, işimiz burada. Tam iki yıldır her gün sabahın alacakaranlığında tam 10 kilometrelük yolu tepiyorum. Ödeme kudretim ancak 10 kilometre sahil içindeki kılıçlı bir köye yetebiliyor. Bütün dileğim oradan da kovulmamak. Bu yaştan sonra başka bir iş te elinden gelmez.»

Hele Costa Brava'da yaşamakta olan emekçi kitleler ve yoksul aileler, coğulukla yine suyu turistlere yüklemektedir.

Peru'da Hacienda ihfilali ve Milli Burjuvazi!

Selma ASHWORTH

— Londra'dan yazıyor —

1961'de köylüler ve greci maden işçileri kitle halinde toprakları işgale başladı ve 100 Hacienda işgal edildi. Bu muazzam başarı ve Küba İhtilalinin heyecanı ile harekete geçen aydınlar ve gençler kavgaya katıldılar.

Peru öğrencileri çeşitli gerilla grupları ve bu arada MIR'i kurdular. MIR, İhtilalci sol hareketin sembolüdür.

1964 ile 1965 yılları arasında, genç bir hukukçu ve MIR'in Genel Sekreteri olan Luis de la PUENTE, Cuzco'da Sierrano'lara arasında yerlesti ve onlara beraber yaşadı, onları silah kalkınmaya hazırladı.

Gene aynı tarihlerde Lima yakınılarında Aycuchi'da meslekten gazeteci ve radyo spikeri olan Hector BEJAR, ormanlı bir gerilla grubu kurdu. Bu gerilla grubuna 1963'de gene aynı ormanlı hükümet hafiyeleri tarafından öldürülün Che Guevara'cı genç şair JAVIER HERAUD'un adını verdi.

Hector BEJAR da köylülerle bir arada yaşadı. Onların dillerini (Aymara ve Quichua) öğrendi ve köylüye gerilla taktikleri öğretti.

Telasa düşen Peru hükümeti Amerika'dan muazzam yardımalar görerek Sierrano'lari ve gerillacılığı ezmeye başladı. Hattâ Peru askeri, Sierrano'lara ve gerillacılara karşı Napalm bile kullanmıştır. 1964'den önce köylüye gadredilmesi olğan seydi... 1964'den sonra köylü resmen katıldı. Sierrano'lara farm reformu ve toprak reformu dilekleri ve onları destekleyen aydınlar, gençler amansız bir baraj atesine tutuldular.

1964'de gerillacı Luis de la Puente vakitsiz olarak Cuzco Sierrano'lara kalkınma emri verdi. Gerilla lideri Hector Bejar ise uzun sürecek bir kampanyaya hazırlanmadan, birden kalkınmaya hazır değildi... Ama ufak bir tereddütten sonra Bejar'ın grubu ile Puente'nin grubu bir arada harekete geçtiler. 1964 ile 1966 yılları arasında hemen tüm gerillacılar öldürülüp ve binlerce köylü kurşuna dizildi, Luis de la Puente vuruldu ve öldü. Bu İhtilalci kahramanı ismi Peru halkı arasında sevgi ve saygı ile anılmaktadır.

1966'da diğer kahraman gerillacı Hector Bejar yakalan-

dı... O gün bugün zindanadır. Ve bir kere olsun mahkemeye çakarılmış, hakim yüzü görmemiştir.

Ve daha Hector Bejar gibi yüzlerce siyasi mahkum Peru zindanlarında yattıktır. Ekim 1968'den bu yana yönetimi elinde bulunduran subaylar gerçek devrimcilerin zindandan çıkışmasını, hiç değilse davalarının mahkemeyle getirilmesi için en ufak bir teşebbüsle bulunmamışlardır. Bilakis eski rejimin «Yüksek Askeri Adalet Komisyonu» yeni rejimde de eski taktiklerini devam ettirebilmektedir.

Haziran ayının son günleri Hector Bejar'ın eşi ve kızı, siyasi mahkumların hakları için savaşan bir beynimile örgütün davetlisidir olarak Londra'ya geldiler. Senora Anna Bejar ile konuşum ve kendisine Peru halkının demokratik hakları için savastığını söyleyen Alvarado rejiminin neden gerçekten devrimci eşini serbest bırakmadığını sordum:

«Dünyadaki ilericilerin çevreler General Juan Velasco Alvarado hükümetinin aldığı anti - Amerikan kararları bakır, bazı yanlış sonuçlar çıkarmalar. Samanyollar ki bu rejim Peru halkının zincirlerinden kurtaracak. Yanlıyor... 1960'dan bu yana Peru köylüsünün ve onun yanı sıra direnen aydınların hoşnutsuzluğu gittikçe büyüyor. Peru'nun ikinci bir Küba olmasını önlemenin Napalm ile oluyacağım anlayıbu oportunist subaylar ağızlarına bal çalmışa bağladılar. Peru'da Ekim 1968'den bu yana senelerdir hayatı bahasına anti - emperyalist savaş veren, Peru halkının demokratik hakları için savaşanlar neden zindanlarda sürüldürilmektedir?» İşte benim soruma Hector Bejar'ın eşi Anna Bejar bu itham ve sorğu dolu cevabı verdi.

1963'de ormanda can veren gerillacı şair Javier Heraud: «Ölüme meydan okudugundan değil, sadece kuşlar ve ağaçlar arasında can vermekten korkmadığım için...» dierek gerçek devrimcisinin korkusuzluğunu ortaya koymuştı.

Javier Heraud, Luis de la Puente, Başbakan Belaunde rejiminde vuruldu...

Hector Bejar ve gerillacı arkadaşları: Başkan Alvarado rejiminde karanlık zindanlarda yatıyor.. Peru'da Milli Burjuvazinin anti - emperyalist savaşta öncülük ettiğini akrabalar bu dehindiğimiz gerçekleri de görmeli ve değerlendirmelidir.

gantısından utanmaları gereklidir...

Ispanyol İşçisinin içerisinde yaşamakta olduğu sosyal ve ekonomik şartlar, köylünün içinde çok daha ileri. Ne var ki, Ispanyol İşçisi son derece örgütsüz. Son yıllar zarfunda, işçisinin elde ettiği ticeret yükselmeleri gerekliliği etkileşime girmeye başlamıştır. Bu olaylar, Amerikan hükümetinin gelecek yıllarda içerisinde NATO'daki askeri birliklerinden bazalarını Avrupa'dan çekmeye planlaması ile doğrudan doğrudan ilişkili olmaktadır. İnsan gücü bakımından meydana gelecek boşluk Ispanyol silahlı birlikleri ile doldurulmak isteniyor. Ayrıca, Ispanya'daki Amerikan ve Alman askeri üslerinin bu şekilde daha sağlam bir statüye bağlanması da sağlanmış olacak.

maları. Hattâ son zamanlarda Ispanyol ordusu ile Amerikan askeri birliklerinin birlikte manevralar yapmış oldukları başına aksetmiş bulunuyor. Bu olaylar, Amerikan hükümetinin gelecek yıllarda içerisinde NATO'daki askeri birliklerinden bazalarını Avrupa'dan çekmeye planlaması ile doğrudan doğrudan ilişkili olmaktadır. İnsan gücü bakımından meydana gelecek boşluk Ispanyol silahlı birlikleri ile doldurulmak isteniyor. Ayrıca, Ispanya'daki Amerikan ve Alman askeri üslerinin bu şekilde daha sağlam bir statüye bağlanması da sağlanmış olacak.

Demokrasiyi (!) korumak için kurulmuş olduğu iddia edilen NATO, «FAŞİST» Ispanya ile ortaklık yapacak. Çelikinin böylesine kargalar bile güller. Yeryüzünün tüm siyasi ve askeri çevrelerinin NATO'nun kurulma nedenlerini artık iyice yitirmiş olduğunu iddia ettiği dönemde, Amerikanın diğer üye devletlerin görüşünü bile almadan apartopar Ispanya'yı NATO içerisinde iteklemesinin altında yatarılar, NATO'nun gerçek amacıyla açıkça ortaya koyuyor: Avrupa, Akdeniz ve Ortadoğu devletlerindeki büyük tröstlere bekçilik sağlamak ve bu bekçilikin ağır masrafı ile insan güvenliği bölge uluslararası sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir Ispanya yükseltmektedir. Büttün temenni, bu sosyal ve iktisadi gelişimlerin hergün daha da derinleştiridiği sınıflar arası ucuşumun, halkın tabakaları üzerinde kendilerine muhtesem piramitler diktiğimizde, 20. asırın ortasında da, yine aynı şekilde, milyonlarca sefaleti üzerinde Prenc'lerin batı yakasında modern bir I

Bugüne kadar halkımızın beslenmesinde mühim bir yer
iggal eden Su Ürünleri, çıracı ve tutucu çevrelerin faa-
liyetleri nedeniyle, bundan sonra zengin sofralarına in-
hisar edecektir.

DENİZ ÜRÜNLERİ, SADECE ZENGİN TAAMI MI OLACAK?

GELİŞMEMİŞ yada ge-
ligeşmekte olan ülkelere-
rin en büyük problemi toplu-
muş yetersiz ve fena beslenme-
sidir. Artık günümüzde «Bes-
lenme Bozukluğu» denildiğinde
hayvansal kökenli gıda maddelerinin
yeteri kadar yada hiç
alınmadığı anlaşılmaktadır.
Gelişmemiş ülkelerin tahilla
beslenen halkı ile gelişmiş ülkelere-
rin et, süt, yumurta ve ba-
lkık beslenen halkları arasında
sağlık, fiziki güç, uzvi direnç
ve zeka farklıları açıkça görülmektedir.

Memleketimizde milli gelirin
büyük dengesizlik göstermesi-
ne bağlı olarak, toplumumuzun
beslenme durumu da çok bükük
tezatlar arz etmektedir. Bir in-
şaatın beton işlerinde çalışan
bir işçinin öğle yemeğini, mev-
sim yaz ise domates ekmek,
kuş ise zeytin ekmeğin tekil e-
derken, hiçbir fiziki mesezi ol-
mamış küçük bir azınlığın kalori
ve gıda değeri çok yüksek
besin maddeleri ile karın do-
yurduları hepimizce bilinir.
Zenginlerin her geçen gün daha
iyiye, fakirin ise daha kötüye
kiminin bakması seklene girmiştir.

Anayasamızın öngördüğü fer-
di hürriyet, iktisadi hürriyetle
mümkin olabilmektedir. Ailece
yıllık geliri 200-300 lira olan
bir köylü ailesi ile ayık geliri
binlerce lira olan aileler arasun-
da ne çalışma, ne dinlenme, ne
eglence ve ne de beslenme e-
şitliği, hiç değilse yaklaşık o-
lara mevcut değildir.

Ferdin en azından günde
alması gereken kilosu kadar
gram hayvansal kökenli prote-
inerlerin başında gelen et fiatla-
rı, halkın takriben %90'ının
gelirine kıyasen pahalıdır.
Çukurovadaki tarım işçileri bir
kg. et fiatına 2-3 gün, inşaat
ve fabrika işçileri ise hiç değilse
tam bir iş günü vermektedirler.

Yakın zamana kadar halkımız
beslenmesindeki bu açığın
gittiği günümüzde toplumumu-
zun beslenmesi kiminin yiye-
kasisıyla hayvan etlerine naza-
ran, fiatları nisbeten daha u-
cuz olan balıkla karşılaşmaktadır.
Son 1-2 sene içinde balık
fiatlarının da çok yüksek bir
seviyeye çıkması ile halkın
bundan da mahrum kalmıştır.
Bu sene perakende balık fiatları
Kg. veya tane olarak 10 li-

Devletin müsamahası
karşısında balık ve
diğer deniz ürünlerini
tamamen araçların
istismarına terkedilmiştir,
yakında halk balık
yemekten dahi
mahrum kalacaktır.

radan 100 liraya kadar satılmıştır. 1 Kg. barbunya 100, 1 Kg. Kılıç balığı 60 liraya satılmaktadır.

Zengin sofralarının bir çeşidi haline gelen balığın, toplum
beslenmesinde bir azınlık yolu-
nedenindeki bu açaip durumun
nedenleri nelerdir? Acaba tüketicinin perakende içe-
ri parının yüzde kaç üreticini
eine gelebilir mi?

En zor tabiat şartları ile mü-
cadele ederek, büyük bir emek
ve zahmet karşılığında ve de
her türlü teknik imkanlardan

yoksun olarak avlanan balıkçı-
larımızın kit kanaat geçimleri-
ne, yoksulluklarına, sosyal ve
ekonomik yönden gelişmememe-
lerine bakırsa, halkın beslenmesine ve ihracatımıza bü-
yük ölçüde katkısı olan bu
meslek erbabinin gayrimenun
ve mutsuz olduğunu görülmeli.

Tüketicinin ödediği paranın
çok cüzd bir miktarını alabilen
balıkçılarımız, bu düzensizliği
kendi çıkarlarına uygun bir du-
zen haline sokan deniz ağaları
tarafından sömürülmektedirler.

T. C. Ziraat Bankası'nın ver-

mekte olduğu kredilerden ger-
çek müstahsil istifade edeme-
mektedir. Bu kredilerin çoğunu
az faiz ve uzun vadeli alan
ların faaliyet ve yatırımları
kontrole tabi olmamaktadır.
Balıkçılığımız, pellajık balık av-
cılığına dayandığından, ölü
mevsimlerde müstahsil, organi-
zatör ve ihracatçı tarafından
borçlandırmak suretiyle av
mevsiminde kendilerine bağlan-
maktadır.

Banka kredileri vasıtasyyla
balıkçılığımız nereden nereye
gelmiş ve bu krediler ne şekilde
degerlendirilmiştir? Kaç mo-
torsuz tekneye motor takılmış,
umumi tekne tonajında yüzde
kaç artma olmuş, kaç tekneye
radio ve echo - saundar cihaz-
ları monte edilebilmiştir?

Biz o kamdayız ki, gündümüz
ve kontrolden düşen kredi-
lerle fonksiyon sahibi olarak
ortaya çıkan banka, alıp verdi-
gini ve kârını hesaplamakta ve
bu tutumuyla da gayeden u-
zaklaşmaktadır.

Anayasamızın 51 ncı maddesi
«Devlet kooperatifliğinin geliş-
mesini sağlayacak tedbirleri a-
hr.» demektedir. Oysa ki bu
günde kadar üretim ve pazarla-
ma işlerini organize etmek
maksadıyla kurulmuş olan ce-
şitli Balıkçı kooperatifleri for-
mel olmaktan ileri gidememiş,
ve banka kaplarında kredi vur-
gunculuğu zihniyetini değiştire-
memiştir.

Devletin bir türlü nazım rol
oynamadığı ve merkezi bir
kamu sektörü organizasyonuna
gidemediği balıkçılığımızı dü-
zensizliği son yıllarda mevzuat
yetersizliği sloganına bağlan-
mak istenmiştir. Yillardır üz-
erinde çalışılan ve meclis komis-
yonlarında beklenen «Su Ürün-
leri Kanun Tasarısı» kanunlaş-
lığında balıkçılığımızı nereden
alıp nereye getireceği de me-
rakla beklenmektedir.

Müstahsil emeğin karşılığı-
na alamakta, sömürülmekte,
mültehilik te hiç bir kontrole ta-
bi olmadan yükseltilen fiat-
larla istismar edilmektedir.

Açıklama

Dergimizin 8 Temmuz 1969
tarihli sayısında «Hisar Film
Yarışması» ile ilgili haberde,
«İşçilerin Tiyatrosu»nun yarışma
jürisini yeren bir temsil verdigi
bildirilmiştir. Tiyatro yöneticileri,
bu temsilin kendi bilgileri
dışında birkaç kişi tarafından
verildiğini, İşçilerin Tiyatrosu'nu
bağlamadığını açıklamışlardır.

Kemal SÜLKÜR

Bu aldatmaca ile gerçekleştirilmek istenen plan su oluyor:

1 — İşçilerin filen politikada yer almalarını önlemek,
devlet yönetimini sermayeci sınıflara bırakmak, emperyaliz-
min etkisini sürdürmek,

2 — Sosyalist bir parti olarak TIP'in yaptığı çalışmaları
baltalamak, emekçilerin Meclise girmesi doğrultusundaki
çabaların sınırları daraltmak, gerekirse TIP'e yine çamur atarak
emekçi sınıfların sömürülmemekten kurtulmalarını önle-
mek,

3 — Amerikan modeli sendikacılık şartlandırılan sen-
dikacılardan kışisel mücadeleyi hızlandıracak kitlelerin
temel sorunları ugraşmalarını bir yana bırakmak,

Çukurova'da pamuk ağaları, emekçiyi nasıl sömürüyorlar?

TÜRKİYE'deki bölgelerin ürünlerini sömürülerini biliyoruz. Halk artık sezik görmektedir. Bizim bölgemiz Çukurova. En güzel ve en iyi kütü yetişir bu bölgede, fakat bu iyi kütü üretici faydalanan, tefeciler faydalanan. Çünkü tefeci üreticisi sömürmektedir herşeyyle... Sömürmeye olmaktadır:

agır gelmesi için nemli havada bekletir onları... Şimdi fabrikatörün kazancını -gayı safi- hesaplayalım:

5.000 metre sade bez, metresi 3 liradan 15.000 lira,
5.000 M. elbiseli bez, metresi 10 lira
50.000 lira ki yekün 65.000 liradır.

Iplik dairesinde, 60 işçi bir iş gününe 4800 bobin yapar. 1 bobin 4 kilodur. 4800 bobin 19.200 kilodur. 100 kilo pamuktan 75 kilo iplik yapılır. Yani 19.200 kilo iplige 25.600 kilo pamuk harcanır. Fabrikatör bobin çikan işçeye tane başına 18 kurus öder, bobini alıcıya kilosu 10 liradan satar. Patronun iplik dairesindeki kazancını -gayı safi- hesaplayalım:

19.200 kilo bobin 10 liradan 192.000 lira tutar.

Patronun dokunmadaki günük masraflarını hesaplayalım:

1500 kilo pamuk, kilosu 5 liradan, 7500 lira

100 işçi yevmiyeleri 15 liradan (Brit) 1500 lira

Dokumann memur ücreti ve umumi masraflar (gündük) 15.000 lira. Yekün ise 24.000 liradır. Gayrisafi kazancı olan 65.000 liradan masraf (gündük) tutarı olan 24.000 lirayı çıkarlığımızda geriye fabrikatörün safi kazancı olan 41.000 lira ortaya çıkar.

Bobin dairesinin masrafları:

25.600 kilo pamuk kilosu 5 liradan 128.000 lira.

60 işçi yevmiyeleri 15 liradan (kesintisiz ücret) 900 lira.

Bobin dairesinin memur ücreti, umumi masraflar 25.000 lira. Yekün ise 153.900 liradır masraf tutarı. Gayrisafi kazancı olarak 192.000 liradan, masraf tutarı olan 153.900 lirayı çıkarlığımızda geriye fabrikatörün safi kazancı olan 37.500 lira kahr. Yani işgi 15 lira kazanırken patron 15 lira verdiği işçilerin sırtından 37.500 lira kazanıyor günde. Bu adaletsizlik değil midir? Sömürür değil midir? Bu büyük değerleri işçi oluşturmuştur midir?

Bütün bu olsan değerlerin ham maddesi ırgatın kilosunu 20 kuruşa toplayıp, üreticinin kilosunu 220 kuruşa mal edip, 200 kuruşa tefecisi satıyor kütübük. Bu değerleri oluşturan ise günde 15 liraya çalışan işçi dir. Sırasa da bir gerçekdir ki, ırgatlar, üreticiler ve işçiler kazancı yönünden kazıklanıkları gibi, bir de giyme ve yeme yönünden kazıklanmaktadır. Şöyle ki, piyasada kilosu 7 liraya satılan yağı, metresi 20 - 25 liraya satılan elbiselikleri kim giymektedir? İrgatlar, üreticiler, işçiler... Yani kendi yaptıklarıyla, kendilerinin yaratıklarıyla kendileri kazıklanmaktadır. Bu da adaletsizliğin bir örneğidir...

safi kazancı olan 38.100 lira kahr. Dokumadan kazandığı 41.000 lira ile bobinden kazandığı 38.100 lirayı topladığımızda fabrikatörün günlük kesintisiz yemiyemesi olan 79.100 lira ortaya çıkar.

Bu kazancını kazanmadada fabrikatörün rolü var midir, yani harediği emek ne kadardır? Fabrikatörün bu kazancı kazanmasında, kendisinin bir rolü yoktur. Çünkü fabrikatör ya Avrupa'da gezmededir, yahut Amerika'nın bilmem ne kumarhanesinde kumar oynamaktadır bu paralarla... İşçinin emeğinden olusmuştur bu değer. Fakat işçi ancak 15 lira alabilmistir. Eğer bir işçiye 15 lira verip onun sırtından günde 79.100 lira kazanmak adetse, neresi adalet bunun gösterenler... Neresinde adalet?

VE ÇİĞİT YAĞI SÖMÜRÜŞÜ

Yağ fabrikatörü, kilosu 60 kuruşa aldığı çigitleri işçilere teslim ettirir. 150 işçi günde 100 ton çigit işler. 100 ton çigitten 20 ton yağ çıkar, bunun 5 tonu firedir. Ayrıca çigitten styrilan, linter ve kuşbaşı denilen pamuk çıkarır 10-15 ton (bu pamuklar yatak, yorgan, kağıt yapımında kullanılır), ayrıca 40 ton küşpe (hayvan yemi) ve 5 ton da kabuk (hayvan yemi) olarak kullanılır) çıkar.

15 ton safi yağ kilosu 5 liradan, 75.000 lira.

40 ton küşpe kilosu 60 kuruştan, 24.000 lira.

10 ton linter, kuşbaşı pamuk kilosu 150 kgs. 15.000 lira.

5 ton kabuk, kilosu 15 kuruştan, 750 lira. Yekün ise 114.750 liradan masraf tutarı. Gayrisafi kazancı olarak 114.750 liradan gayrisafi günlük kazancı. Masraflara gelince:

100 ton çigit kilosu 60 kuruştan, 60.000 lira.

150 işçi 15'er liradan yevmiyeleri, 2.250 lira.

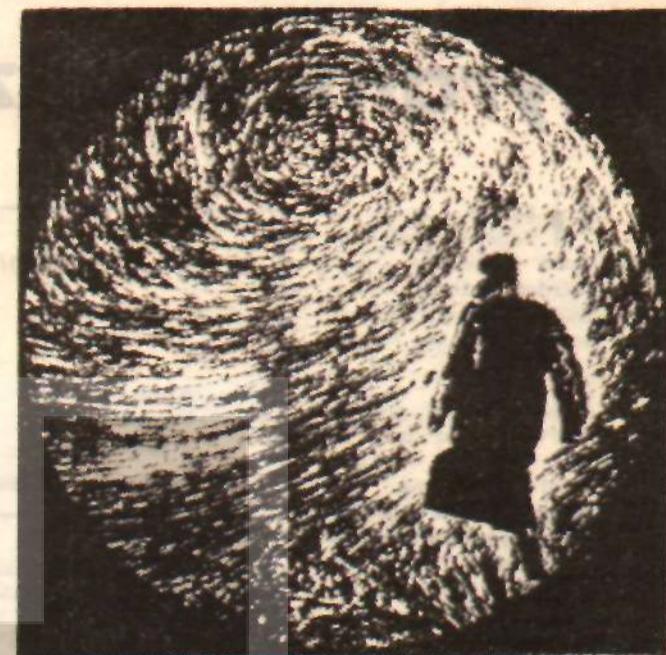
Fabrikatörün memur ücreti ve umumi masraflar, 15.800 lira. Toplam olarak 77.250 liradır masraf tutarı. Gayrisafi kazancı olan 114.750 liradan masraf tutarı olan 77.250 lirayı çıkardığımızda geriye fabrikatörün safi kazancı olan 37.500 lira kahr. Yani işgi 15 lira kazanırken patron 15 lira verdiği işçilerin sırtından 37.500 lira kazanıyor günde. Bu adaletsizlik değil midir? Sömürür değil midir? Bu büyük değerleri işçi oluşturmuştur midir?

Bütün bu olsan değerlerin ham maddesi ırgatın kilosunu 20 kuruşa toplayıp, üreticinin kilosunu 220 kuruşa mal edip, 200 kuruşa tefecisi satıyor kütübük. Bu değerleri oluşturan ise günde 15 liraya çalışan işçi dir. Sırasa da bir gerçekdir ki, ırgatlar, üreticiler ve işçiler kazancı yönünden kazıklanıkları gibi, bir de giyme ve yeme yönünden kazıklanmaktadır. Şöyle ki, piyasada kilosu 7 liraya satılan yağı, metresi 20 - 25 liraya satılan elbiselikleri kim giymektedir? İrgatlar, üreticiler, işçiler... Yani kendi yaptıklarıyla, kendilerinin yaratıklarıyla kendileri kazıklanmaktadır. Bu da adaletsizliğin bir örneğidir...

ant yayinları sunar

MAVİ GÖZLÜ DEV

(Nazım Hikmet'in Hayatı ve Sanatı)

Yazan: Zekeriya SERTEL

Türkiye'nin fikir hayatında yıllarca Nazım Hikmet'le beraber bulunmuş, yurt içinde ve yurt dışında onunla düşüncede, sevinç ve tasa ortaklı etnik tanınmış yazarımız Zekeriya Sertel, bu eserinde büyük Türk ozanının hayatını ve sanatını bir arada, şiirlerinden de örnekler vererek işleyekte, Nazım Hikmet'i anlamak isteyenler için değerli bir rehber sunmaktadır. Dindar Nazım Hikmet, Aşk Nazım Hikmet, Milliyetçi Nazım Hikmet, Devrimci Nazım Hikmet, Kavgacı Nazım Hikmet, Hapishanede Nazım Hikmet ve Yurt Dışında Nazım Hikmet bölmelerinden meydana gelen MAVİ GÖZLÜ DEV, ofset baskılı kapak içinde 336 sayfa 10 liradır.

Ant'in Oteki Kitapları

- DİNLE YANKEE, Wright Mills, 10 Lira
- TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKİMLAR Yıldız Sertel, 10 Lira
- ÇİZGİLİ DÜNYA Ferruh Doğan, 5 Lira
- İNCE MEMED I (9. Baskı) Yaşa Kemal, 10 Lira
- İNCE MEMED II (2. Baskı) 15 Lira
- MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ Douglas Bruso, 5 Lira
- DÜZENİN YABANCILAŞMASI İdris Küçükömer, 7,5 Lira
- ANARŞİZM Dułos - Cohn Bendit, 7,5 Lira
- ROMAN GİBİ Sabiha Sertel 15 Lira
- SIYAH İKTİDAR Stokely Carmichael, 7,5 Lira
- YAŞANTIM Yevtuçenko, 5 Lira
- NAZİM HİKMET'İN POLEMİKLERİ Kemal Süker, 7,5 Lira
- SABAHA TİN ALİ DOSYASI Kemal Süker, 7,5 Lira
- GERILLA NEDİR Alberto Bayo, 5 Lira
- SAVAŞ ANILARI (2. Baskı) Che Guevara, 10 Lira
- UÇ ANADOLU EFSANESİ Yaşa Kemal, 10 Lira
- ORTADİREK Yaşa Kemal, 15 Lira
- YER DEMİR GÖR BAKIR (Tükendi) Yaşa Kemal, 15 Lira
- OLMEZ OTU (Tükendi) Yaşa Kemal, 15 Lira
- MARKSİZMIN FEMEI KİTABI (Toplatıldı) Emile, Burus, 5 Lira
- GERILLA GÜNLÜĞÜ (Toplatıldı) Che Guevara, 10 Lira

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI P. K. 701 - İSTANBUL
İstanbul Dağıtım: JE-DA
Ankara Dağıtım: Aydin Kitabevi
Ege Dağıtım: DATIC

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır. Eskiz ve program hazırlar. Objektif faaliyetlerde bulunulur. Tespit edilen programlar fizikle yürütlür.

Cevizoglu, Turkoğlu Cad. no 1. kat: 3
Telefon: 2766 00 - 2766 01, İstanbul

Duran ŞATAF

Böyle Basın

Bayramı olmaz!

GEÇEN hafta, 24 Temmuz günü Türkiye'de bazı gevelelerce dört bayram birden kutlandı: Lozan'ın yıldönümü, İğci Bayramı, Basın Bayramı ve Ay Bayramı!

Ay Bayramı, o günden kahraman İnönü'nün buluşudur ve gazetecilere verdiği demeçte, «Ay seferini yeryüzünün her kösesi, her millet ve topluluk hakları olarak heyecanla izledi ve tam başarıyı, ortak, büyük bir bayram olarak kutlayacağız» buyurmıştır.

Amerikalıların bir başarısını **bayramı** olarak kutlayan uzatmalı CHP liderinin, aynı bayramı Sovyetler kazansayıdı yine bayramdan dem vurup vurmağının sorusunu bır yana bırakmadı. İktidar yolunda Amerika'dan icazet peşinde koşan İnönü'ye bu soruyu sormak bile abestir!

Ancak Lozan Andlaşmasının frazcası İnönü'nün, bugün tam bağımsızlığı ve ulusal egemenliği yabancı kuvvetler tarafından çiğnenen bir ilkedeki bayram yapması nasıl izah edilebilir? Mustafa Kemal'in kesin direktifleriyle Türkiye'nin bağımsızlık belgesini imzalayan o İnönü, yıllar sonra Türkiye'nin kapısını yabancılar tekrar açan, Türk Ordusu'na Amerikan standartlarını kabul ettiren, Emperyalizmin ikili anlaşmala-

Co - Operation!

Fikriye Körülü
Trafik Polisi
ile

Nesimi Yavuz
Toplum Polisi
Nişanlıları
(Milliyet - 5.7.1969)

rini ilk defa imzalayan kişidir. İşte bu aynı kişinin imzaladığı ikili anlaşmalarla yarın yüz yıl önce Lozan'ın getirdiği çoğu ulusal egemenlik hakları ayaklar altına alılmış, kağıt fizerlerde çok hükmüler ölü hale getirilmiştir. Böyle bir sonucu yaratın Lozan'ın yıldönümünde bayram yapması değil, matem tutması gereklidir!

Yine bu uzatmalı lider, 24 Temmuz'u işçi bayramı olarak kutlamaktadır. Niçin İşçi Bayramı? Bizim bildigimiz, bütün dünyada İşçi bayramı, 1 Mayıs'tır. 24 Temmuz'da ne olmuştur ki, işçi bayramı» İlan edilmiştir. Evet, 24 Temmuz'da İnönü'nün bayramı çektiği koalisyon İktidarı, Sendikalar, Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu'nun yürürlüğe sokmuştur. İşte bunun için işçi bayramı kutlanmaktadır. Bu aslında İşçi bayramı değil, patron bayramı olmak lazımdır. Zira, işçinin grev hakkını kısıtlamak için bundan daha uygun bir statü hazırlanabilir miydi? 273 sayılı kanun işçeye grev hakkı vermek değil, anayasamın tarihi grev hakkını kısıtlamak amacıyla hazırlanmıştır. Üstine üstlük, anayasada tanınmadığı

Ya Menderes?

Memleket gezisine büyük halk sevgisi gösterileri ile devam eden Adalet Partisi Başkanı Sayın Demirel, gerçek manası ile ilk defa örneğini gördüğümüz modern bir parti lideridir. Simdiye kadar siyasi hayatımıza yönetenler diktatör tipleri idi. Yarı diktatörler veya tam diktatörlerdi.

Türkiye'de bütün kudret ve nüfuzunu halkın güvenine dayanarak meşru yoldan alan parti lideri, sadice sayın Başbakan Demirel'dir. Sayın Demirel, Türkiye'yi, diktatörlerin ullaştıramayacağı bir zirveye çıkartmış-

ORHAN SEYFI ORHON
(Son Havadis - 21.7.1969)

SEFALET ULKESİNDE DOLCE VITA!

(Akşam - 26. 24.7.1969)

hizmetine adamış Türk İş yöneticileri gibi sendikacılardır da, bu yüzkarası günü **bayram** olarak benimsenmekte, lüks salonlarda işçiyi uyutmas baştağını kutlamaktadırlar. Türk İş yöneticilerinin, bu yıl işçi emekliliği kanunu çıkmadı diye göstermeli bir **bayram boykotu** yapmaları, İnönü - Ecevit kumpanyasıyla birlikte işçeye karşı işledikleri ihaneti asla örtbas edemeyecektir.

Bizim bu sütunlarda asıl üzerinde durmak istediğimiz konu, 24 Temmuz'un basın bayramı olarak kutlanmasıdır. Ne yazık ki, bizim basın erbabı, bu konuda işbirlikçi Türk İş yöneticileri kadar dahi bir jest yapamamışlardır. Lüks salonlarda yine lüks ziyaferler verilmesi, senlikler yapılması, parlaç mutuklar çekilmişdir. Oysa basın özgürlüğü adına bu senliklerin yapıldığı bir sırada, Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanan bir yarışma yazısından dolayı bir

Sadi Alkılıç demir parmaklıklar arkasında çile doldurmaktadır. Yine bu senlikler yapılırken, dergimizin yazarı Osman Saffet Aroiat, Sağmalcılar Cezaevi'ndeydi. Ve tam 24 Temmuz günü, yanı basın bayramının kutlandığı gün, bleklerinde kelepçeler olduğu halde, ANT'ta çıkan bir yazısından dolayı ifade vermek üzere adı bır canı gibi adliyeye getirilmiştir.

Hangi basın özgürlüğü? Hangi bayram?

Hier gün basın mensuplarının adliye koridorlarını doldurduğu, sadece bir derginin mensupları hakkında istenen cezaların yekununu 400 yıldır yaklaştığı, İki günde bir kitap toplatıldığı bir ilkedeki basın özgürlüğünden, basın bayramından söz etmek kimin haddine?

Yirminci Yüzyılın ikinci yarısında, uzay adamlarının gök boşluğununda meteorlarla yarıştığı bir sırada, insanların düğünlerinden, yazlarından dolayı mahkemelerde sürünlürülmemle-

Marifet aya gitmek değildir

Marifet aya gitmek, atom bombası yapmak değildir. Marifet iftihâr, faziletîr, dürüst bir hayat sürdürmektedir. Babi ve tabîî kanunlara hımatdır. Bu cinsi sapıklık devri Allah'a isyandır. Belalarını bulacaktır.

Müsliuman!.. Avrupa'da, Amerika'da lağımlar patladı. Pislik seller gibi akarak cihâni istilaya başladı, Gafet etme, uyuma! Yurdunu ahlâk-i İslamiye surlarına çevir. Tedbir almazsan bu pislik bizi de yıkar. Zaten serpintileri gelmeye başladı.

Plajları, sinemaları, tiyatroları, radyoları, televizyonları, gazeteleri, içmecmaları, kitapları, barları, turistik otelleri, baloları, dansları, defileleri, gazinoları, pavilionları, diskotekleri, buluşma evleri ve diğer bütün rezil adet ve müsesseeleriyle kahrolsunlar, gebersinler inshallah!

MEHMET ŞEVKET EYGI
(Bugün - 23.7.1969)